Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul VI, Nr. 10/ iunie 2015

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2015

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Dr. Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Vicepreşedinte:
Prot. Prof. Radu Rus

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Nicolina Mihuț
Prof. Călin Perțe
Prof. Vasile Juncu

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Negruțiu Florin (Inspectoratul Școlar Județean Bihor)

Proiectul *„De Crăciun adoptă un suflet!”* a adus alături în anul 2014 și profesorii de religie ortodoxă din municipiul Oradea 6

Negruțiu Florin (Inspectoratul Școlar Județean Bihor)

„Deschide ușa creștine!” 8

Negruțiu Florin (Inspectoratul Școlar Județean Bihor) & *Erdeli Elena* (Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Nr. 1 Oradea

Ultima mobilitate la finalizarea proiectului Comenius Regio 10

Boeriu Călin (Colegiul Național *„Iosif Vulcan”* Oradea)

Un punct de vedere despre net și tinerețe 14

Bolba Ioana Cosmina (Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea Oradea)

Mirel Bănică – pelerinul român „c`est moi!” - recenzie 17

Budurean Corina (Colegiul Tehnic *„Traian Vuia”* Oradea)

Psaltirea în versuri a lui Dosoftei – moment reprezentativ al literaturii religioase românești 19

Gal Diana (Colegiul Tehnic *„Traian Vuia”* Oradea)

Gândirea pozitivă în cadrul activității instructiv-educative 22

Leucea Daniela (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)

Memorizarea, activitate fundamentală în activitățile de educare a limbajului 25

Marți Mircea Ovidiu (Colegiul Tehnic de Construcții și Protecția Mediului Arad)

Contribuția teologului Corneliu Sârbu la dezvoltarea Teologiei Dogmatice Românești 37

Monenci Monica (Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău)

Sunt prea mic 41

Nojea Traian (Liceul Vocațional Pedagogic *„Nicolae Bolcaș”* Beiuș)

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (II) 42

Panti Rodica (Colegiul Național *„Iosif Vulcan”* Oradea)

Schimbare de roluri: elevul-eroul principal, învățătorul-observator și supraveghetor al activităților derulate în timpul învățării bazate pe proiect 53

Popa Adriana (Școala Gimnazială *„Oltea Doamna”* Oradea)

Cinstirea icoanelor în primele veacuri creștine 56

Urdea Ramona Maria (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea)

Drama istorică la Ion Omescu și Vlad Zografi 59

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 64

Proiectul *„De Crăciun, adoptă un suflet!”* a adus alături în anul 2014 și profesorii de religie ortodoxă din municipiul Oradea

Pr. Prof. Florin Negruțiu
Inspectoratul Școlar Județean Bihor

Proiectul *„De Crăciun, adoptă un suflet!”*, desfășurat în perioada 14 noiembrie - 24 decembrie 2014, a ajuns la cea de-a VI-a ediție, este inițiat de Asociația Filantropia Oradea, asociație eparhială a Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei și are ca scop promovarea spiritului filantropic în comunitate și implicarea activă în comunitate a copiilor, tinerilor, adulților, a instituțiilor publice și private, în vederea îmbunătățirii climatului socio-cultural și a locuirii în spiritual sărbătorii Nașterii Domnului nostrum Iisus Hristos.

Peste 200 de beneficiari, copii, tineri, adulți, persoane vârstnice și persoane cu dizabilități au primit sprijin financiar și material în valoare de cca.15000 Lei, ca urmare a activităților realizate în cadrul acestui proiect de voluntarii Filantropia.

Începând din acest Inspectoratul Școlar Județean Bihor reprezentat de pr. prof. Florin Negruțiu s-a alăturat acestei inițiative printr-un număr semnificativ de profesori de religie care au animat comunitatea școlară cu un număr semnificativ de copii și tineri, au organizat activități de creație artizanală, culinară și artistică, prin organizarea de târguri tradiționale de Crăciun. Valorificarea acestor bunuri au fost oferite unor cazuri filantropice identificate de profesorii de religie și copiii coordonați de aceștia, care au simțit bucuria Crăciunului prin afecțiunea dăruită de

comunitatea copiilor și profesorilor din școlile lor. Astfel, 5 copii aflați în situații sociale deosebite și un copil cu dizabilități, provenind de la cinci unități de învățământ din Municipiul Oradea, la finalul campaniei, însoțiți de profesorii lor, care au strâns prin activitățile amintite, respectiv cu sprijinul altor colegi profesori de religie, dar și sponsorii Asociației Filantropia Oradea sub coordonarea părintelui Laurențiu Lazăr, suma de 2600 de lei, cu care au vizitat centrele comerciale spre a se bucura de cumpărăturile de Crăciun, atât de rare în viața acestor copii. Profesorii de religie implicați în această inițiativă au fost: Bot Simona și Mihuț Nicolina: Școala Gimnazială *„Dacia”* Oradea, Dem Irina și Budău Sanda: Colegiul Național *„Iosif Vulcan”* Oradea, Drugaș Șerban, Deliman Alina: Școala Gimnazială *„Nicolae Bălcescu”* Oradea, Cadar Ioan și Ias Violeta: Colegiul Național *„Mihai Eminescu”* Oradea, Costea Mihaela: Liceul de Arte Oradea, Păşcuţa Adina: Liceul Teoretic German *„Friederich Schiller”* Oradea, Duluș Nicolae: Colegiul Național *„Emanuil Gojdu”* Oradea, Marian Rodica,Perțe Călin,Țăran Emanuiela și Bogdan Cosmin: Liceul Teoretic *„Onisifor Ghibu”* Oradea, Rus Radu, Sonea Alin, Leucea Dorel, Popovici Florica, Lakatoș Ștefan și Dulca Alexandru: Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, Popa Adriana și Socolan Florentina: Școala Gimnazială *„Oltea Doamna”* Oradea.

„Deschide ușa creștine!”

Pr. Prof. Florin Negruțiu
Inspectoratul Școlar Județean Bihor

Cu binecuvântarea Preasfințitului Sofronie Episcopul Oradiei, Inspectoratul Școlar Județean Bihor, prin pr. prof. Florin Negruțiu în parteneriat cu Centrul Educaţional din Husasău de Criş, sub îndrumarea Pr. Ghitea Ioan-Mircea şi a doamnei Anca Pavel - Ciuciu au inițiat și implementat un program educativ-religios sub genericul „Deschide ușa creștine” în cadrul căruia, un grup de colindători format din 13 copii de al Centrul Educaţional din cadrul Parohiei Ortodoxe Române Husasău de Criş au colindat la Centrul de Altero Scleroză Multiplă din Oradea fiind primiți de beneficiarii centrului şi părintele Laurențiu Lazăr președintele Asociației Filantropia Oradea. Colindul și bucuria marelui praznic au fost duse și bătrânilor de la Fundaţia Consistoria Efrem Beniamin unde au copiii au fost primiți cu căldură de toți cei prezenți și de părintele Roman Pintea, fondatorul centrului, care a apreciat implicarea elevilor, a preoților și a profesorilor arătând cât de importante sunt aceste gesturi pentru cei aflați în neputință.

Gestul copiilor de la Husasău de Criș a fost urmat în această perioadă de elevii de la

școala Gimnazială *„Avram Iancu”* însoțiți de directorul unității de învățământ și un grup de profesori și corul bărbătesc al Parohiei Ortodoxe Române Spinuș de Marghita coordonați de preotul paroh.

Cu acest prilej, copii și adulți, deopotrivă, au învățat lecția omeniei și a respectului, a prețuirii, a credinței și a dragostei având ocazia să constate câtă speranță și mângâiere se pot aduce în astfel de momente de înălțare sufletească.

Ultima mobilitate la finalizarea proiectului Comenius Regio

Pr. Prof. Florin Negruțiu
Inspectoratul Școlar Județean Bihor
Prof. Elena Erdeli
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Nr. 1 Oradea

În perioada 14-19 iunie 2015, Direcția pentru învățământ primar din Igoumenitsa, Grecia a găzduit ultima mobilitate realizată în cadrul parteneriatului Comenius Regio ,,Social and school integration for children with special educational needs" (*Integrarea socială și școlară a copiilor cu cerințe educative speciale*).

Proiectul amintit este finanțat cu sprijinul Comisiei Europene prin programul de învățare pe tot parcursul vieții. La nivelul regiunii Bihor, instituția coordonatoare care a depus spre aprobare acest proiect este Inspectoratul Școlar Județean Bihor alături de partenerii locali: Primăria Municipiului Oradea, Centrul Şcolar de Educaţie Incluzivă Nr. 1 Oradea, Liceul Ortodox ,,Episcop Roman Ciorogariu", Liceul German ,,Friedrich Schiller", Liceul Teoretic ,,Onisifor Ghibu" și Asociația ,,Filantropia". Instituția coordonatoare la nivelul regiunii Thesprotia, Grecia este Departamentul pentru educaţie primară din Thesprotia alături departenerii locali: Municipalitatea din Souliou, Dimotiko Scholio Gardikiou-Skandalou, Idiko Nipiagogio Igoumenitsas, Dimotiko Scholio Paramythias.

Programul reuniunii a fost unul vast. În prima zi a mobilităţii, luni 15.06.2015 delegaţia din România a participat alături de partenerii de proiect din Grecia la conferinţa internaţională de finalizare a proiectului.

Pe parcursul mobilităţii membrii echipei de proiect din România au avut oportunitatea de a vizita câteva instituţii de învăţământ şi de a se întâlni şi discuta cu colegii din ţara parteneră aspecte privind educaţia incluzivă precum şi alte aspecte specifice proiectului. Dintre instituţiile de învăţământ vizitate amintim următoarele: Grădiniţa Nr. 2 din Paramythia, Şcoala Primară Nr. 1 „Konstantinos Zappas" din Filiates.

Dintre obiectivele turistice pe care am avut prilejul să le vizităm amintim: Turnul din Koulia, râul Acheron, mănăstirea Gyromereion, Palatul prinţesei Sisi din Corfu, biserica Sfântului Spiridon din Corfu.

În cadrul mobilităţii a fost organizat un seminar intitulat Muzică şi mişcare, seminar la care au participat alături de mebrii delegaţiei din România, colegii noştri, profesori, directori de instituţii şi inspectori din Grecia.

De asemena a avut loc o şedinţă de lucru la care au participat inspectori de la Departamentul pentru educaţie primară din Thesprotia şi d-na primar din partea municipalităţii din Souliou, municipalitate care este partener în cadrul proiectului la nivelul regiunii Thesprotia Grecia. În cadrul întâlnirii au fost discutate şi puse la punct aspecte privind finalizarea produselor

finale ale proiectului, întocmirea raportului de activitate, discuţii privind activităţile viitoare care urmează să se desfăşoare precum şi posibilitatea colaborării într-un proiect viitor.

Prin toate activităţile propuse în cadrul proiectului dar în mod special prin intermediul mobilităţilor desfăşurate în România şi Grecia, profesori, directori de instituţii, inspectori şi specialişti în domeniul educaţiei, reprezentanţi ai municipalităţii din cadrul celor două regiuni partenere au avut oportunitatea de a observa şi explora specificul educaţiei, al politicilor, al culturii şi tradiţiilor celor două ţări.

Un punct de vedere despre net și tinerețe

Prof. Călin Boeriu
Colegiul Național *„Iosif Vulcan”* Oradea

Fiecare membru al societății are dreptul la educație. Ideea e de a porni toți cu șanse egale în viață. Viitorul fiecărui copil nu poate fi gândit fără educație. Așa apare șansa de a-și depăși condiția. Copilul ia modelele de conduită ale părinților săi dar în existența sa vor apărea și valori diferite de educația parentală. Uneori părinții au control mai redus asupra a ceea ce copilul învață să facă. Este ceea ce doresc să tratez în rândurile de mai jos. Perioada cea mai grea este adolescența. Adolescentul își caută identitatea, încercând să înţeleagă cine este, cine va deveni atunci când nu va mai fi copil. Pornind de la aceste idei, am discutat despre identitate, încrederea de sine și imaginea pe care și-o creează și o propun lumii adolescenții. Mulţi părinţi afirmă că toți adolescenții se comportă aproximativ la fel. Ei acționează similar din dorința de aparține la un grup. Pentru a înțelege alegerile comportamentale ale tinerilor, părinţii trebuie să fie mai atenți la modelele lor, sau să urmărească site-urile pe care le frecventează copilul. De cele mai multe ori, problemele apar atunci când adolescentul îşi manifestă nevoia de independenţă, de intimitate, de libertate, iar noi, adulții, pe cea de autoritate, de control, de protecţie.

Uneori, comportamentul copilului constituie un semnal de alarmă, alteori aceste modificări nu sunt observabile, mai ales dacă cei din mediul său sunt ocupaţi cu problemele zilnice. Adolescenţii trebuie ajutaţi să descopere care este sensul lor existenţial, trebuie să se cunoască pe ei înşişi, să îşi descopere valorile şi interesele personale. Tânărul este prin excelenţă un căutător. De aceea ar trebui să i se ofere modele sănătoase, durabile, pe care să le urmeze și ar fi bine să li se distragă atenția de la surogate, de care nu ducem lipsă.

Orice părinte responsabil îşi doreşte un copil ascultător, care să-i împărtăşească gândurile şi secretele, care să fie studios şi premiant, care să nu piardă vremea ore în şir în faţa computerului său cu prietenii; în fond, vor un copil „perfect”. Perioada cea mai grea este adolescența. Tinerii folosesc internetul intrând într-o lume necunoscută. Fără să își dea seama îi apare tânărului o nouă identitate. El stă pe net, uneori, incognito (când comunică cu persoane necunoscute), la fel ca și interlocutorul, devenind o persoană deosebită de cea care este în realitate. Între cele două identități, cea reală și cea confecționată, este o diferență destul de mare. Să nu uităm că adolescenţa, este caracterizată de extreme şi vulnerabilităţi. Tânărul poate împrumuta caracteristici ale felului de a fi

a interlocutorului său, construindu-și o nouă față, în care partea pozitivă este în cel mai bun caz în minoritate. Această stare de lucruri se petrece atât în afara școlii, cât și în afara familiei. Unii ar înclina că este vorba despre un aspect al educației non-formale. Nu poate fi vorba de așa ceva, având în vedere faptul că acest fel de discuții pe net pot fi cu un conținut fals, căci prin preluarea de sugestii reciproce apar noi „fețe" ale aceleași persoane. Ei devin actori care construiesc roluri din cele mai diferite. Poate tocmai aici este atractivitatea acestei *găselnițe*. Tineri sunt sociabili, iar netul le oferă și posibilitatea de a acționa ca necunoscuți și în necunoscut. Este o experiență de viață care poate să-i facă și bine că apare o maturizare socială, dar poate să-i facă și rău în măsura în care sedus fiind de spusele interlocutorului său, poate împrumuta obiceiuri, activități, de rău augur. O mai complectă imagine s-ar forma în urma unui plan de observare având ca scop, identificarea și analizarea faptelor astfel încât să se poată determina cauzele, elementele şi relaţiile acestei situaţii particulare. Să recunoaștem că e cam greu de făcut așa ceva în absența unei supravegheri parentale sau școlare. Dar, la rândul lor, şi adolescenţii îşi doresc părinţi „perfecţi", care să-i ia în serios şi nu să-i trateze tot timpul ca pe nişte copii, care să nu-i controleze la tot pasul, care să nu-i compare cu alţi adolescenţi, care să nu le limiteze timpul petrecut cu prietenii, care să nu-i controleze prin sertare, care să nu intre în computer care să îi înţeleagă şi să îi susţină în alegerile lor şi cel mai important îşi doresc părinţi care să nu-i şantajeze emoţional. Asta e dilema! Cum să-l îndrumi dacă nu îl controlezi în acest nou cadru de relaționare? Adultul nu-l urmărește ca să-i acorde încredere, dar se poate practica, acea urmărire interpersonală pe care adolescentul nu o refuză, ba chiar se complace în acest mod de a fi supravegheat. Alteori refuză conlucrarea cu părinții pentru o himeră de pe net care de cele mai multe ori nu-i este binevoitoare. Mai este și pericolul de a-și neglija identitatea reală, datorită înlocuirii ei cu cea falsă, prezentă în lumea computerului. Psihologii spun că cei care apelează la surse electronice de socializare sunt mai nemulțumiți de ei înșiși. Se cunoaște că la adolescenți există acea stare de permanentă căutare cu privire la propria persoană, iar net-ul le oferă un câmp de explorare plin de surprize, care poate le dă și o ușoară satisfacție. Mă refer la faptul că fiind în contact cu o persoană de vârsta sa, se produce o oarecare reflexie empatică care îi oferă, poate, o explicație la anumite frământări personale.

Reţelele de socializare sunt folosite de unii tineri nu doar pentru a-şi promova gândurile sau proiectele, ci şi pentru a le relata celorlalţi despre ultimele lor activităţi, oricât de personale ar fi ele. Comportamentul multor tineri este marcat profund de reţelele de socializare, dar şi alte mijloace de comunicare cu prietenii fiindu-le acestea necesare precum apa şi aerul şi fără îndoială, dând dependenţă. Datorită abuzului privind utilizarea mijloacelor moderne, copiii de azi sunt frustrați de bucuria socializării nemijlocite.

Personalitatea elevului se dezvoltă sub acțiunea factorilor culturali și este o automodelare pe care respectivul și-o asumă în cadrul mediului informatic. Valorile de pe net sunt cele pe care elevul și le alege și alege ce îi place, nu ce este cu adevărat valoros. Rezultă o personalitate bazată pe condiția grupului, care este determinantă. Apare o dedublare a personalității. Una de acasă în conformitate cu educația din familie, și alta gregară ce se conformează netului.

Intervine paradoxul. Un elev spunea că are 200 de prieteni pe net. De fapt recunoștea că tot singur este. Deci grupul elevilor de pe net e obligatoriu pentru a nu fi considerat, ciudat,. Prietenia nemijlocită, activitățile sociale sunt mai puține în raport cu contactele de pe net. Grupul își dezvoltă identitatea pe net și individualitățile se estompează. Concentrarea asupra propriei persoane e în plan secund, inițiativele sunt rare curajul e limitat, personalitatea devine negociabilă. Grupul școlar e desuet, acum, amicii, de pe net primează. Relații directe nu prea mai au din lipsă de timp, sunt așteptați pe net! Elevul își luă de pe net ce îi lipsea, adică o rapidă dezvoltare a importanței sale datorită apartenenței la grup. De azi pe mâine el devine, cineva,

Este necesar să respectăm opțiunile valorice primare ale adolescenților, oricât de mare ar fi diferența între unde se situează și unde ar trebui să fie. De aici urmează înțelegerea pas cu pas pentru formarea sa corectă. Se rezolvă prin afiliere familială și religioasă în sânul căreia își menține solidaritatea și echilibrul identitar. Pe măsură ce iese din comunitatea sa, trece, granița, net-ului, el devine mai vulnerabil, mai expus riscurilor conjuncturale. Nimic nu e mai sigur și mai reconfortant, decât primirea în grupul în cauză, pentru promovarea acelorași valori. Astfel ei au convingerea că sunt acceptați în comunitate. Acolo speră că se vor impune. Pentru început ei respectă anumite valori pentru a nu ieși din tipare și a nu fi marginalizat. Apoi vor căuta să vină cu idei care să impresioneze grupul.

Există și o parte pozitivă a net-ului și anume, conexiunile cu valorile ştiinţifice și culturale ale lumii, în măsura în care se dorește legătura cu acestea.

Ar fi bun dispozitiv pedagogic de observare cu scopul de a identifica anumite fapte și situații astfel încât adolescenții să fie ajutați din acest punct de vedere.

Mirel Bănică – pelerinul român „c`est moi!”

- recenzie –

Prof. Drd. Ioana Cosmina Bolba

Facultatea de Ştiinţe Socio-Umane, specializarea Sociologie, Universitatea Oradea

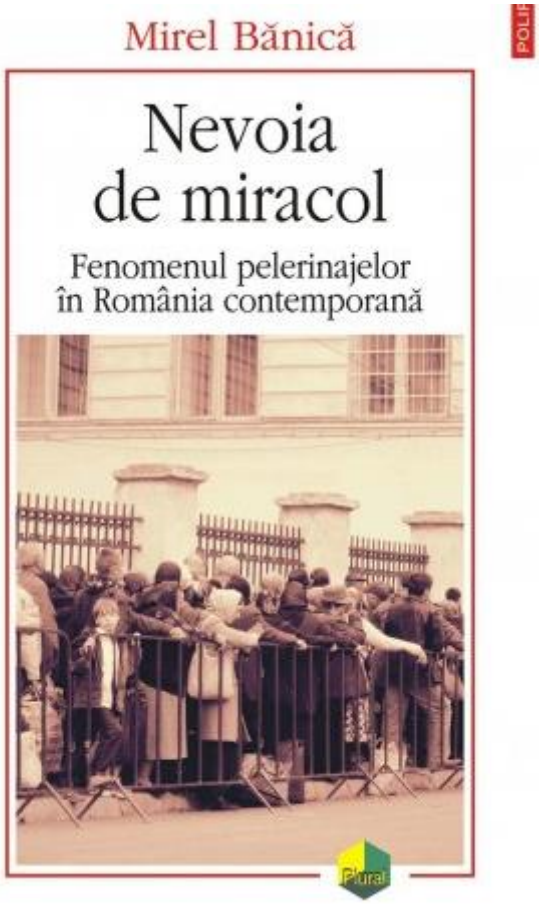

Cartea lui Mirel Bănică, **NEVOIA DE MIRACOL- Fenomenul pelerinajelor din România contemporană**, aparută la Editura Polirom, Bucureşti, 2014, ne pune în faţă un studiu bine elaborat despre cel mai străvechi fenomen uman: pelerinajul. Considerat de unii specialişti o constantă a condiţei umane, pelerinajul e o sacralizare geografică şi antropologică, simbolic prin sensul transcedental şi dogmatic prin valenţe creştin-teologice.

Ceea ce ne propune autorul în carte sa este o întoarcere la viaţa spirituală, o întâlnire cu sinele, o călătorie iniţiatică spre mănăstiri, o experienţă mistică în aflarea miracolului, o nevoie absolută de a fi ancorat spre Dumnezeu.

NEVOIA DE MIRACOL este o mare emoţie umană a ultimilor ani din România contemporană, un peisaj complex străbătut de pelerinii creştini ortodocşi la diferite ocazii. Omul Mirel Bănică trecut prin câteva zeci de pelerinaje (22 de pelerinaje individuale, 2 pelerinaje în grup, 4 ani de studiu şi documentare) devine el însuşi pelerin.

Fin observator al condiţiei umane, autorul ne prezintă o cercetare socio-antropologică a pelerinajelor din ţara noastră la cele mai importante lăcaşuri de cult: Iaşi, Suceava, Bucureşti, Curtea de Argeş, mănăstirile: Cernica, Nicula şi Prislop. Mii de kilometri parcurşi, sute de note şi notiţe adunate (perioada 2009-2013), interviuri, întrebări, mărturisiri, confesiuni personale, discuţii şi multă aşteptare! Toate astea le regasim în prima parte a cărţii - **Note de teren.**

Partea a II-a – **Pelerinajul prin cuvinte de acces,** ne pune la dispoziţie o întreagă disertaţie socio-antropologică a pelerinajelor din perspectivă religioasă. Bibliografia cărţii, foarte solidă în documente, este îmbogăţită cu observaţia directă şi participativă din care autorul a extras într-un mod profund cele mai importante aspecte legate de pelerinaj: economia pelerinajelor, poziţia mass-mediei, arhetipuri feminine în pelerinaj, rândul de aşteptare văzut ca o trăire autentică a spiritualităţii creştin-ortodoxe, ambianţa şi ambientul pelerinului, dimensiuni naţionale şi transnaţionale, politica pelerinajelor. Cartea este o splendidă etnografie „itinerantă" a locurilor de pelerinaj, a călătorie însăşi spre valorile moral-creştine. Punctul comun, cel care „adună" oamenii la un loc în căutarea propriului sens, este tocmai „nevoia de miracol", cea care dă şi titlul cărţii.

Ce a câştigat Mirel Bănică din aceasta „povară" a frumuseţii pelerinajelor? O recunoaşte chiar el: apropierea discretă şi ezitantă de antropologie, o atitudine smerită faţă de pelerini, vindecarea de bibliotecă, compasiune faţă de necazurile oamenilor, o mai bună înţelegere către slujitorii bisericii greu încercaţi în modernitatea lumii de azi. Şi, nu în ultimul rând, şi-a cunoscut mai bine ţara. Părerea mea e că, în primul rând s-a cunoscut pe sine însuşi într-un alt fel de a fi om. Autenticitatea trăirilor şi experienţele personale îl determină pe autor să recunoască faptul că „le pelerin c est moi!"

Aşa cum Sorin Antohi bine sublinia în postfaţa cărţii lui Mirel Bănică, faptul că, pentru creştinii ortodocşi, „destinaţia pelerinajului seamănă din punct de vedere teologic cu o icoană", îndrăznesc să spun pe un ton firesc că, **Nevoia de miracol**, ne aşază, pe toţi cititorii, la rândul pelerinajelor din România.

Psaltirea în versuri a lui Dosoftei – moment reprezentativ al literaturii religioase româneşti

Prof. Corina Budurean
Colegiul Tehnic „*Traian Vuia*” Oradea

Poezia religioasă cea mai veche şi cu cea mai mare arie de răspândire este psalmul. Conform *DEX*-ului, cuvântul „psalm” provine de la termenul slav „psalmŭ”, însemnând imn religios biblic; culegere formată din 151 de astfel de imnuri, cuprinsă în *Vechiul Testament* şi care alcătuieşte *Psaltirea*; imn, cântec (de factură religioasă); poezie (lirică). În *Dicţionarul Enciclopedic de Cunoştinţe Religioase* el este definit drept o cântare dintr-un instrument cu coarde, pentru că psalmii se cântau acompaniaţi la harfă. Ca specie literară, psalmii sunt creaţii lirice cu tematică religioasă ce pot avea ca formulă artistică rugăciunea, imnul, elegia şi în care este slăvit Dumnezeu. El sunt adresări directe către Dumnezeu prin care omul îşi exprimă cucernicia, smerenia şi speranţa în izbăvirea divină pentru păcatele săvârşite în timpul vieţii.

Primii psalmi sunt atribuiţi regelui David. Tematica psalmilor cuprinde marile probleme ce frământă fiinţa umană referitoare la existenţa lui Dumnezeu şi lumea creată de El, destinul omului pe pământ şi după moarte, pedeapsa şi răsplata, precum şi aspecte privind creaţia, mântuirea, Ierusalimul şi Legea lui Dumnezeu sau momente din istoria poporului evreu. În primele veacuri, psalmii au intrat din cultul iudaic în cultul creştin, cei mai importanţi fiind cei mesianici în care s-a profeţit venirea Mântuitorului ori cei care descriu viaţa, patimile şi moartea Sa.

În literatura română, apariţia poeziei culte este legată de *Psaltirea în versuri* (*Psaltirea pre versuri tocmită*) a mitropolitului Moldovei, Dosoftei (1624-1693), pe numele adevărat Dimitrie Barila), ce a fost publicată la Uniev în 1673. Dosoftei este considerat drept unul dintre cărturarii cei mai importanţi ai secolului al XVII-lea, contribuţia sa la dezvoltarea literaturii române fiind asemănată cu cea a lui Jan Kochanowski pentru literatura poloneză, deşi poetul polonez a apărut într-o literatură evoluată şi l-a precedat pe cel român cu un secol.

Psaltirea în versuri este o lucrare literară de mare întindere ce cuprinde 8600 de versuri. Ea a avut ca punct de pornire *Psalmii* lui David, pe care Dosoftei i-a tradus şi la care a adăugat propriile comentarii pe marginea acestora, precum şi versuri originale semnalate chiar de el. Tălmăcindu-i, Dosoftei nu a realizat doar o simplă traducere a acestora, ci şi o prelucrare a lor,

luând ca model versul popular. El a reuşit astfel să creeze o versificaţie după rigorile versului cult pe care l-a îmbinat cu metrica populară românească şi cu stilul specific poeziei folclorice. Procesul artistic a fost de durată (1665-1673), după cum însuşi poetul mărturisea că a scris psalmii „vreme îndelungată, după cum am putut mai frumos". Intenţia lui declarată în privinţa versificării psalmilor biblici a fost ca „să poată trage hirea omului către cititul ei", cititorul fiind îndemnat totodată să descopere învăţătura ce se desprinde din aceştia, pătrunzând dincolo de sensul ei parabolic „ca ciumiliturile, când alta grăieşti şi alta să-nţelege".

Mitropolitul a întâmpinat însă dificultăţi în demersul său, deoarece în cultura românească nu exista nicio tradiţie a poeziei, limba literară nu era constituită şi nu existau suficiente mijloace de expresie literară pentru a exprima ideea poetică. În varianta originală de la care pleca şi care era o traducere slavonă a *Psaltirii*, mitropolitul nu găsea decât o suită de paragrafe redactate în proză poetică, având doar câteva mărci stilistice precum repetiţii, revenirea unor cuvinte-cheie, interogaţii şi exclamaţii retorice, diferite tipuri de ritm sau elemente ale stilului oratoric. El transformă textul religios arhaic în manieră originală, înzestrându-l cu valenţe literare. Aşa cum afirma criticul Alexandru Piru, „Fără să se îndepărteze de la textul biblic, Dosoftei are meritul de a fi găsit mai totdeauna corespondenţe exacte, fericite echivalenţe metaforice, exprimate în stilul poeziei populare".[1] Efortul său este îndreptat şi asupra prozodiei şi a lexicului, aspecte caracteristice poeziei. Sunt astfel de remarcat folosirea principalilor metri romanici: octosilabul, decasilabul, alexandrinul şi utilizarea unui lexic de origine latină, într-o epocă în care, în calitate de prelat, el ar fi trebuit să fie influenţat de slavonă şi de greacă şi în care latinismele culte, sub formă de neologisme, nu pătrunseseră încă în limba noastră. Aplecarea lui Dosoftei către fondul latin moştenit al limbii noastre a fost apreciată şi de exegetul Mihai Dinu, autor al monografiei *Ritm şi rimă în poezia românească*, ce observa frecvenţa mare a termenilor de origine latină prezenţi în *Psaltirea* lui Dosoftei.

Valoarea artistică a *Psaltirii în versuri* este dată de limbajul format din arhaisme „să hii", „pre", „hire", regionalisme „voroavă", „cobuz" şi elemente populare „am gătat", „oi striga", „tocma", „pleacă-ţi auzul". Expresivitatea operei este pusă în evidenţă prin frecvenţa mare a comparaţiilor „Că-mi trec zilele ca fumul", „Mi-s zilele trecătoare/ De fug ca umbra de soare"şi prin prezenţa epitetelor „inima săcată", „nalta strigare" şi a metaforelor „inima să vestăjiaşte".

În ceea ce priveşte conţinutul acestora, se observă că *Psalmii* lui Dosoftei surprind spaima creştinului care se pocăieşte continuu şi îşi aşteaptă pedeapsa, teama provocată de judecata de apoi şi de pătrunderea în lumea de dincolo pe care o aşteaptă, dar de care se teme. Alexandru Piru

[1] Al. Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, Editura Univers, Bucureşti, 1981, p.11

observa că „Toate nuanţele umilinţei psalmistului (zilele se sfârşesc ca fumul, oasele ard ca jăratecul, inima se usucă întocmai ca şi iarba, pielea se lipeşte de os; sunt asemenea pelicanului din pustiu, bufniţei dintre ruine şi păsării singuratice de pe acoperiş; pâinea mea e cenuşă, băutura cu lacrimi; zilele-mi se lungesc ca umbra şi mă usuc ca iarba) se comunică în ritmul unei elegii care se aseamănă uimitor cu o doină de jale”[2] („Că-mi trec zilele ca fumul/ Oasele mi-s reci ca scrumul/ Ca neşte iarbă tăiată/ Mi-este inema săcată/ De suspinuri şi de jele/ Mi-am lipitu-mi os de piele”). Tema *fortuna labilis* („soarta schimbătoare”), cea a efemerităţii fiinţei umane sau cea a timpului sunt puse în evidenţă prin imaginea unui poet aflat în căutarea divinităţii şi care se simte însingurat, cu sufletul neliniştit în absenţa unui semn care să-i confirme existenţa lui Dumnezeu (Mă rog, Doame să-ţi văd faţa”).

Cartea cuprinde şi elemente autobiografice referitoare la drama exilatului care duce dorul ţării sale. Sunt descrise aici chinurile îndurate de omul Dosoftei, nedreptăţit de contemporanii săi, chinuri ce au fost provocate de înstrăinarea de Moldova, începând cu perioada din tinereţe în care a mers să studieze la Lwow şi până la cea în care este nevoit să-l însoţească pe Ştefan Petriceicu Vodă în Polonia (1673-1675) sau la cea în care trăieşte în exil (1686- l693). Toate aceste suferinţe ale exilatului care îşi strigă dorul de patrie („Vai, că voia mi-i amară,/ Că m-am streinat de ţară,/ Multă duc streinătate,/ Asuprit de strâmbătate”) rămân însă aluzive, având sens general. De remarcat, de asemenea, înclinaţia lui Dosoftei spre concretizare, spre folosirea abundentă a detaliilor materiale, mai ales de sorginte vizuală care nu existau în original şi pe care autorul le foloseşte la descrierea unui paradis terestru îndestulat.

Singulară în literatura noastră veche, *Psaltirea* lui Dosoftei nu a fost urmată de alte încercări similare, nu a creat o tradiţie semnificativă, deoarece a apărut în străinătate, bucurându-se de o circulaţie restrânsă la mediul bisericesc şi la un public specializat. *Psalmii* lui Dosoftei nu au fost niciodată cântaţi în biserică, dar au avut un larg răsunet în popor fiind transmişi pe cale orală din generaţie în generaţie şi reprezintă pentru literatura română punctul de plecare al creaţiei lirice religioase reprezentată de Alexandru Macedonski, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Ion Pillat şi Nichifor Crainic.

[2] *Ibidem*, p. 12

Gândirea pozitivă în cadrul activităţii instructiv-educative

Prof. Diana Gal
Colegiul Tehnic „*Traian Vuia”* Oradea

În viaţa de zi cu zi întâlnim persoane pe care le admirăm, ne sunt simpatice fără a şti care este motivul. Unii sunt sociabili din naştere, alţii, deşi îşi doresc cu tot dinadinsul, nu reuşesc să se facă plăcuţi. Întrebarea ar fi : ce deosebeşte cele două tipuri umane ? Răspunsul e cât se poate de simplu : gândirea pozitivă.

Într-o societate artificială în cadrul căreia, involuntar, suntem împinşi să gândim pragmatic, pozitivismul se cultivă, de multe ori, prin prisma nevoilor sociale. Aşadar, activitatea, existenţa noastră se rezumă la satisfacerea nevoilor efemere.

Reuşita procesului instructiv-educativ se concentrează în jurul gândirii pozitive, constructive ce exprimă încrederea în propriile forţe şi favorizează reuşita. Gândirea pozitivă se dezvoltă, se învaţă, presupunând, pe lângă factorii genetici, şi antrenament constant, eliminarea „gândurilor negre”, a nesiguranţei ce se manifestă, în special, în primii ani de experienţă didactică. Prin acest tip de gândire, cadrul didactic lipsit de experienţă capătă, încetul cu încetul, încredere în propriile forţe, interacţionează şi relaţionează mai uşor cu elevii săi, devine o prezenţă agreabilă şi, nu de puţine ori, un model pentru subiecţii educaţiei.

Datorită farmecului personal, nativ sau exersat, câştigăm inimile elevilor noştri, îi sesnsibilizăm, facem dintr-o lecţie riguroasă un moment interactiv, plăcut, instruim şi formăm pozitiv personalităţi. Prin ţinută, zâmbet, atitudine şi timbrul vocal, cadrul didactic reuşeşte să-şi facă materia plăcută, accesibilă şi astfel elevii vor învăţa nu din obligaţie ci din plăcere, interesaţi fiind de subiecte inedite, cum ar fi : „Scrisoarea I” de Mihai Eminescu, operă filozofică şi gnoseologică, dificil de receptat pentru elevii de nivel mediu.

Poate cea mai des întâlnită întrebare din partea elevilor este: „La ce mă ajută pe mine să învăţ o operă atât de grea?...Eu nu doresc să studiez filologia, doresc să fac altceva în viaţă.”

Da, se pare că societatea contemporană şi-a cam uitat valorile, aspiră spre o civilizaţie ce nu include cultura, plăcerea lecturii, tinde spre o reaşezare a acestora la un nivel inferior. Rolul profesorului este acela de a stimula elevii, de a-i face să privească „partea plină a paharului”. El îi

învaţă că omenirea nu poate evolua fără cultură, fără cunoaşterea trecutului. Studierea îndeaproape a operei eminesciene şi nu numai, deşi nu le aduce niciun beneficiu material, le stimulează gândirea, elevul percepe raţional realitatea, îşi creează o scară valorică superioară la care se va raporta în viitor. Optimismul cadrului didactic poate transforma învăţăceii în învăţaţi prin cultivarea gustului pentru lectură.

Nu de puţine ori, profesorul de limba şi literatura română descoperă că elevii, după o primă lecturare a operei amintite mai sus, nu au înţeles sau au înţeles prea puţin. Cei care nu înţeleg opera nici nu se dovedesc a fi intersaţi, depăşiţi fiind de substratul filozofic, astfel că rolul profesorului este acela de a-i stimula, având posibilitatea de a prezenta textul prin raportare la realitate.

Dacă pentru primul tablou, elevii mei au identificat figurile de stil şi câteva dintre motivele romantice (cum ar fi cel al timpului bivalent), pentru cel de-al doilea, în care Eminescu aduce în prim-plan ideea shopenhauerianã de nimicnicie a vieţii, profesorul explică, într-o aură pozitivă, faptul că, deşi toţi suntem supuşi sorţii, câţiva reuşesc să lase ceva memorabil în urma lor, depinde de noi ce drum ne alegem în viaţă. Respectul faţă de alţii, felul în care rămânem în conştiinţa celorlalţi ne face, sau nu, nemuritori.

Prin metode didactice ca problematizarea, învăţarea prin descoperire, exerciţiul normativ şi creator, portretul omului de geniu, al bătrânului dascăl capătă contur. Elevii mei au fost împărţiţi în grupe de câte cinci, având de rezolvat următoarele cerinţe:

- grupa I : Identificaţi figurile de stil prin care Eminescu îşi caracterizează personajul.

- grupa a II-a : Scrieţi o compunere cu titlul ”Portretul profesorului de azi” în care să utilizaţi cinci epitete şi trei metafore.

- grupa a III-a : Faceţi o schiţă a omului de geniu.

- grupa a IV-a : Prezentaţi avantajele şi dezavantajele profesorului de azi în contexul activităţii sale profesionale.

- grupa a V-a : Evidenţiaţi diferenţa dintre esenţă şi aparenţă în ceea ce-l priveşte pe bătrânul dascăl.

Interesante au fost opiniile grupei a II-a, elevii văd în profesorii de azi o copie aproape perfectă a dascălului eminescian, multă muncă, idealuri înalte şi prea puţină apreciere. Cea din urmă grupă a ajuns la concluzia că sub un aspecte neîngrijit se poate ascunde o minte strălucită, trebuie să căutăm esenţa lucrurilor dincolo de aparenţe.

Gândirea pozitivă a profesorului este transferată elevilor astfel că aceştia din urmă ajung, sub îndrumarea cadrului didactic, să discearnă, să diferenţieze esenţa de aparenţe pentru ca, mai

apoi, sprijinindu-se pe gândirea raţională, sănătoasă implementată în şcoală, să-şi găsească propriul drum în viaţă.

Dacă imaginea dascălului a căpătat o aură pozitivă, motivul cosmogonic stârneşte interes, astfel că citatele din „Biblie" şi „Rig-Veda" au fost binevenite. La vârsta adolescenţei elevii descoperă relativitatea lucrurilor şi că, indiferent de statutul social, toţi suntem supuşi, în egală măsură, sorţii. Îndrumătorul îi face să conştientizeze că nu neapărat statutul financiar ne asigură reuşita, uneori, prin propriile forţe, putem realiza lucruri măreţe.

Poate, de prea multe ori, trăim într-un univers idealist şi odată ajunşi în lumea reală ne confruntăm cu probleme la care cu greu facem faţă. Societatea de azi nu este mediul propice pentru această categorie de idealişti însă, cu multă muncă, putem schimba viitorul. Numai confruntându-ne cu prezentul reuşim să evoluăm.

Ca profesori tineri, lipsiţi de experienţă didactică, ca oameni greşim uneori pentru ca mai apoi să învăţăm din propriile greşeli. Dorindu-ne mai mult de la noi, având încredere în propriile forţe reuşim să ne stimulăm elevii, acordându-le mai multă încredere. O gândire pozitivă presupune aborarea realistă a problemelor, tact şi stăpânire de sine. Rolul profesorului este acela de a informa dar, mai ales, de a forma. Felul nostru de a fi, de a acţiona şi gândi devine un model pentru alţii. Profesorul care gândeşte pozitiv găseşte, aproape în toate cazurile, o ieşire onorabilă din situaţii neplăcute, gestionează cu brio şi aplanează conflictele iscate, îşi apropie elevii, îi învaţă să respecte principiile morale.

Memorizarea,
activitate fundamentală în activitățile de educare a limbajului

Prof. Daniela Leucea
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

,,Capul copilului nu este un vas pe care să-l umpli, ci o făclie pe care să o aprinzi astfel încât, mai târziu, să lumineze cu lumină proprie.”

(Plutarh)

Copiii sunt viitorul omenirii. De felul în care ne creştem şi educăm urmaşii depinde lumea de mâine. Poate fi o lume a progresului, a concordiei, sau o lume măcinată de conflicte, de ură şi distrugeri. Trăim într-un prezent vulcanic în care grija pentru educaţie şi pentru copii este o soluţie a polarizării eforturilor şi un prilej de conlucrare la nivel naţional şi internaţional. Toate popoarele îşi iubesc copiii şi toţi părinţii sunt ocrotitorii vlăstarelor lor.

Învăţământul preşcolar românesc a avut întotdeanna a evoluţie frumoasă, apreciabilă în comparaţie cu a învăţământului preşcolar din Europa şi din lume. A fost întotdeauna preocupat de creşterea calităţii, de înnoire. Reforma sa actuală se integrează în reforma sistemului de învăţământ şi în constituirea sistemului de educaţie permanentă din România.

Cercetarea şi practica tot mai evoluată a învăţământului preşcolar au demonstrat convingător pentru familii şi pentru societate rolul acestuia în democratizarea generală a învăţământului, în înaintarea pe calea egalizării şanselor de reuşită personală şi socială. În consecinţă, în multe ţări, deşi învăţământul preşcolar nu este obligatoriu, în ultimul şi în penultimul an al acestei trepte de învăţământ, frecvenţa se apropie de 100%. Există tendinţa de a generaliza aceşti ani premergători învăţământului primar de acum şi de a schimba denumirile tradiţionale ale instituţiilor de învăţământ preşcolar.

La vârsta intrării în grădiniţă, copiii au deja un trecut semnificativ în ceea ce priveşte formarea lor. Influenţa educativă a familiei este, de regulă, cea mai puternică în ce priveşte componentele profunde ale personalităţii, dar şi în multe aspecte particulare ale comportamentului. în mediul în care are acces, copilul întâlneşte tot mai multe modele şi exigenţe care îl marchează.

Învăţământul aspiră la întemeiere ştiinţifică şi la rol conducător printre ceilalţi factori educativi. Aspiraţiile sale în acest sens nu sunt gratuite, învăţământul are posibilităţi de corectare a unor deficienţe sau de compensare a unor rămâneri în urmă, de stimulare şi de asigurare a unor condiţii educative cu eficienţă apreciabilă, deşi posibilităţile sale rămân încă, în mare măsură, de domeniul virtualului. Acest statut asigură premisele de principiu şi de fapt pentru prestigiul educaţiei din instituţiile specializate şi obligă la asigurarea calităţii acesteia. Grădiniţa trebuie să-şi găsească, în consecinţă, un rol şi un scop care, pe de o parte, să fie compatibile cu ale celorlalţi factori educativi, şi care, pe de altă parte, să-i asigure realizarea propriilor posibilităţi de educaţie.

Copiii trebuie să dobândească încă de la vârsta preşcolară capacitalea de a comunica cu cei din jur, de a-şi exprima în mod inteligibil impresiile, gândurile, ideile, ceea ce va constitui o bază în activitatea şcolară şi apoi în activitatea şi viaţa socială de mai târziu. De aici decurge necesitatea însuşirii vorbirii în mod sistematic, în cadrul grădiniţei de copii.

În procesul instructiv-educativ, prin intermediul limbajului se realizează transmiterea cunoştinţelor, lărgirea orizontului cu noi reprezentări. În consecinţă, limbajul poate fi privit din două puncte de vedere - pe de o parte ca mijloc de comunicare iar pe de altă parte ca mijloc de cunoaştere.

Copilul foloseşte vorbirea în fiecare zi, în fiecare clipă a vieţii sale pentru elaborarea şi comunicarea propriilor gânduri, pentru formularea cerinţelor, trebuinţelor, a bucuriilor şi a necazurilor, în organizarea vieţii şi activităţii lui.

Însuşindu-şi limba, copilul dobândeşte mijlocul prin care poate realiza comunicarea cu cei din jur în forme superioare, poate ajunge la cunoaşterea tot mai deplină a realităţii obiective. Imposibilitatea de a comunica prin limbaj ar produce o stagnare în dezvoltarea personalităţii copilului, ar modifica relaţiile lui cu oamenii, cu realitatea înconjurătoare, l-ar singulariza şi împiedica în mare măsură, să participe la o activitate sau alta dacă nu s-ar organiza o muncă instructiv-educativă specială.

Educarea limbajului constituie o preocupare permanentă a cadrelor didactice din învăţământul preprimar, în atenţia acestora fiind latura formativă, dar şi cea informativă, precum şi argumentele de ordin psihologic şi pedagogic.

În dezvoltarea limbajului, poeziile constituie o formă specifică, cu maximă eficienţă formativă. Ele deţin un loc important în activitatea instructiv-educativă şi constituie un mijloc preţios nu numai pentru dezvoltarea vorbirii, dar şi pentru cultivarea sentimentelor estetice şi a celor morale, ca mijloc de cunoaştere, de exersare a memoriei şi de stimulare a imaginaţiei creatoare.

Memorizarea este o activitate obligatorie, special organizată în grădiniţa de copii având ca scop însuşirea conştientă a poeziilor de către preşcolari.

Este o activitate centrată pe dezvoltarea memoriei logico-voluntare a copiilor de vârstă preşcolară. Memorizarea este un mijloc important de îmbogăţire şi nuanţare a vocabularului. De asemenea, prin mesajul artistic transmis, copiii se familiarizează cu figuri de stil accesibile nivelului de vârstă (epitete, comparaţii, metafore, hiperbole, etc).

Ca mijloc de dezvoltare a vorbirii, poeziile îmbogăţesc vocabularul copiilor, îl nuanţează prin însuşirea de expresii literare, de figuri artistice. Imaginile artistice dintr-o poezie, cuprinzând cuvinte împletite într-o comparaţie, într-o personificare, într-o metaforă sau hiperbolă, deschid în mintea copilului perspectiva unor sensuri lexicale noi. Poezia oferă ocazia de a-i familiariza pe copii cu bogăţia limbii concretizată în polisemie, în sensurile secundare sau în cele figurate ale cuvintelor. Astfel, copiii pot avea surpriza de a descoperi ca un cuvânt pe care-l cunoşteau nu îl mai înţeleg, pentru că în noul context are alt înţeles. (De exemplu, metaforele din poezia *Ninge*, de D. Rachici, vor trebui explicate de educatoare pentru ca preşcolarii să înţeleagă că poetul aseamănă zăpada cu un cojoc alb ori cu varul, care este tot alb: „*Pomii au cojoc de nea*”; „*Câmpul este dat cu var*”).

Poeziile reprezintă, de asemenea, căi prin care preşcolarul dobândeşte siguranţă în folosirea limbajului, oferind material pentru exersarea şi corectarea pronunţiei şi a auzului fonematic. În acest caz vor fi selectate versuri care conţin onomatopee, paronime, aliteraţii.

Ca mijloc de cultivare a sentimentelor estetice, poezia dezvăluie copilului un univers de sonorităţi şi de trăiri diverse. Înţelegerea conţinutului, însuşirea conştientă a versurilor dezvoltă sentimente sociomorale şi estetice.

Copiii trebuie determinaţi să sesizeze nuanţele expresive ale limbii, să cunoască bogăţia de posibilităţi de exprimare, să-şi conştientizeze unele trăiri afective, dezvoltându-le sensibilitatea faţă de modul în care se exprimă. Pentru realizarea acestui lucru trebuie acordată atenţie pregătirii atmosferei în care se desfăşoară activităţile de memorizare. Se pot purta scurte discuţii cu copiii, care să le atragă atenţia asupra unor imagini artistice, asupra unor moduri „speciale” de exprimare a autorilor.

De asemenea, copiii trebuie deprinşi cu memorarea şi reproducerea logică a poeziilor, cu efortul de a reda versurile nuanţat, expresiv, ajutându-i să sesizeze muzicalitatea versurilor. Aceştia trebuie învăţaţi că intonaţia şi ritmul recitării trebuie să reflecte realitatea la care se face referire în poezie.

Toate valenţele poeziei devin operaţionale numai dacă educatoarea ştie să aleagă şi să valorifice versurile, asigurând percepţia corectă a conţinutului poeziei, şi dacă reuşeşte să-i facă pe

copii să „trăiască” poezia, nu numai să o înveţe. În acest sens, este bine să apelăm cât mai des la versurile poeţilor consacraţi, atât de bogate în frumuseţi, atât de generoase în a face să vibreze sufletele. Profunde trăiri emoţionale provoacă poeziile specifice unor sărbători religioase, precum *Uite, vine Moş Crăciun*, de O. Cazimir; *Crăciunul copiilor*, de O. Goga; *În ziua de Paşti*, de E. Farago.

Recitarea este un exerciţiu eficient şi pentru formarea unor deprinderi corecte de reglare a respiraţiei în timpul rostirii, a obişnuinţei de a adopta un ritm care să permită copilului să pronunţe corect, integral, toate silabele şi mai ales pe cele finale, pe care adesea copiii le omit.

Ca mijloc de cunoaştere, poezia este o reflectare a lumii înconjurătoare, prin intermediul formei artistice, contribuind la lărgirea orizontului de cunoaştere a copilului, la formarea şi consolidarea unor cunoştinţe despre natură, despre familie, grădiniţă, mediu social, etc. Din acest motiv, poeziile pot servi pentru activităţile care au ca obiective prioritare pe cele cognitive. În acest sens, este evidentă necesitatea tratării integrate a activităţilor, în special a celor de Educare a limbajului cu Cunoaşterea mediului, cu Educaţia pentru societate, cu Activităţile matematice. În bibliografia beletristică a educatoarelor există material foarte bogat care susţine tematic derularea unor astfel de activităţi, de multe ori materialul având deja o orientare prioritară a conţinutului.

De un real folos sunt poeziile însoţite de ilustraţii sugestive care pot uşura învăţarea versurilor, dar pot servi şi la exersarea limbajului oral, prin „citirea” imaginilor sau crearea de noi contexte lingvistice, pornind de la imagini sau de la modelul literar dat.

Tematica referitoare la normele de comportare în societate - modul de adresare, atitudinea civilizată, norme de comportare rutieră, etc. - îi ajută pe copii să recunoască atitudinile corecte, să le aprecieze, să le reţină şi să le dezaprobe pe cele incorecte.

Importanţa instructiv-educativă a activităţilor de memorizare constă nu numai în educarea unor sentimente morale şi estetice, ci şi în dezvoltarea unor procese psihice ca: memoria, imaginaţia, gândirea. Activitatea de memorizare, prin structura ei, solicită copilul să memoreze în mod conştient o seamă de versuri şi să le reproducă atunci cînd este necesar. Însuşindu-şi în mod sistematic poezii accesibile, copiii capătă deprinderea de a învăţa conştient, se familiarizează cu procedeele de memorare logică. În acest sens, sunt exersate funcţiile memoriei şi educate calităţile ei, copilul pregătindu-se pentru procesul de învăţare din şcoală.

În acelaşi timp, sub influenţa imaginilor poetice, activitatea creatoare a copiilor (jocurile, desenele, povestirile) îşi lărgeşte conţinutul.

Dată fiind influenţa poeziei asupra dezvoltării tuturor laturilor personalităţii preşcolarului, memorizarea ocupă un rol important în activitatea instructiv-educativă a grădiniţei şi constituie un

mijloc preţios de cunoaştere, de dezvoltare a vorbirii, de cultivare a sentimentelor estetice şi morale, de exersare a memoriei şi de stimulare a imaginaţiei creatoare.

Predarea poeziilor la preşcolari se realizează în functie de particularităţile pe care le prezintă procesul de învăţare şi în special memoria acestora. Pornind de la considerentul că întreaga activitate psihică, de la procesele cele mai simple până la cele mai complexe, se bazează în mare măsură pe memorie, educatoarea trebuie să urmărească în cadrul activităţilor de memorizare activizarea acestui proces psihic prin stimularea copilului să participe cât mai activ la învăţarea poeziei. Din această cauză în stabilirea sarcinilor principale ale predării poeziilor trebuie să se ţină seama de caracterul concret, plastic-intuitiv al memoriei, de tendinţa copiilor mici de a memora pasiv şi involuntar, ca şi de stăpânirea insuficientă de către copii a procedeelor de memorare.

Totodată este necesar de avut în vedere că procesul memorării unei poezii depinde în mare măsură de interesul şi emoţia, pe care le suscită poezia. De asemenea, este cunoscut faptul că un copil învaţă mai uşor o poezie care reflectă acţiuni simple, uşor de reprodus în timpul învăţării, precum şi poeziile care le dau posibilitatea să se transpună în situaţia unui personaj.

Principalele sarcini ce revin educatoarei în cadrul activităţii de memorizare sunt:

- ☺ dezvoltarea interesului copiilor şi a dorinţei lor de a memora o poezie;
- ☺ îmbogăţirea conţinutului vieţii afective a copiilor prin intermediul poeziei;
- ☺ însuşirea conştientă a poeziei;
- ☺ formarea deprinderilor de a memora şi reproduce voluntar şi logic poeziile, a deprinderii de a le reda nuanţat şi expresiv;
- ☺ însuşirea în mod practic a conţinutului şi frumuseţilor limbii literare.

Pentru memorarea unui material oarecare şi cu atât mai mult a unei poezii este necesar să se educe la copil dorinţa de a o învăţa. Copilului trebuie să-i placă poezia, să sesizeze mijloacele de exprimare poetică. Cu cât copilul este mai mic, educatoarea trebuie să facă apel în activităţile de memorizare la procedee rnai variate, ca de pildă cele de joc, să bată din palme la un anumit vers din poezie, să execute mişcarea de legănare în timpul recitării, să repete în cor anumite onomatopee, etc. Pentru fiecare grupă, educatoarea trebuie să găsească mijloace şi procedee prin care procesul de învăţare a poeziei să devină plăcut şi atrăgător.

Valoarea activităţilor de memorizare ca şi interesul copiilor faţă de aceste activităţi depind în mare măsură de sentimentele pe care poezia le trezeşte la copii. Poezia trebuie valorificată din plin pentru a trezi prin intermediul ei cele mai nobile sentimente.

O altă problemă importantă care se pune în predarea poeziei este de a asigura condiţiile însuşirii conştiente a poeziei. Însuşirea conştientă a poeziei se sprijină pe înţelegerea deplină a textului poeziei. În acest sens se desprinde cerinţa cu privire la alegerea poeziei în raport cu puterea

de înţelegere a copiilor, la folosirea procedeelor potrivite pentru a asigura înţelegerea ei de către copii, precum şi la realizarea legăturii dintre conţinutul poeziei şi propria lor experienţă.

Dar înţelegerea conţinutului poeziei, a sensului cuvintelor ca şi al figurilor de stil folosite de poet constituie numai o premisă în procesul de însuşire conştientă a acestuia. Important este de a forma la copii deprinderile necesare pentru a memora şi reproduce logic şi voluntar poeziile predate, ca şi necesitatea însuşirii procedeelor de memorare conştientă.

În procesul învăţării poeziilor educatoarea trebuie să folosească metode şi procedee corespunzătoare şi să acorde atenţie pronunţării clare, corecte şi expresive a cuvintelor. Nu trebuie admis ca în timpul învăţării copiii să recite monoton, uniform, intonând în acelaşi fel fiecare cuvînt, indiferent de semnificaţia contextului. Cu cât copilul este mai mare, educatoarea poate recurge la căi mai variate pentru a-1 face să înţeleagă cum trebuie să recite în funcţie de conţinutul poeziei.

În procesul de învăţare a poeziilor copilul îşi însuşeşte forma de redare expresivă a unui text literar. Treptat cu ajutorul educatoarei copilul se deprinde să înţeleagă sensul figurat al figurilor de stil folosite de poet.

Alegerea unor poezii a căror formă corespunde cerinţelor unei arte adevărate, cu un limbaj simplu dar plin de poezie, contribuie nu numai la îmbogăţirea vorbirii preşcolarilor, dar şi la formarea unui gust artistic autentic, a capacităţii de a sesiza şi a reacţiona pozitiv în faţa frumuseţii limbii literare.

După sarcina didactică urmărită, activităţile de memorizare se împart în:

- activităţi de predare, prin care educatoarea face cunoscut copiilor textul poeziei şi procedează la învăţarea lui de către copii;

- activităţi de fixare, cu ajutorul cărora se asigură însuşirea temeinică a poeziilor predate şi se consolidează deprinderea de a le reproduce conştient şi expresiv;

- activităţi de verificare a exactităţii reproducerii, a trăiniciei memorării poeziilor.

Aceste tipuri de activităţi trebuie privite ca făcând parte dintr-un sistem care asigură în ultimă instanţă, memorarea conştientă a poeziilor, înregistrarea, păstrarea şi reproducerea lor, fără prea mare efort.

În ceea ce priveşte organizarea activităţii de memorizare, educatoarea trebuie să asigure în prealabil toate condiţiile care să favorizeze buna desfăşurare a activităţii. Astfel se recomandă să se ia măsuri pentru crearea unui climat cât mai prielnic desfăşurării lecţiei. Scăunelele trebuie să fie aşezate, ca şi la activităţile de povestire, în imediata apropriere a educatoarei, în formă de semicerc sau careu deschis pe 2-3 rânduri.

În partea introductivă a activităţii obligatorii de memorizare se familiarizează copiii cu conţinutul poeziei care urmează să fie predată în scopul reactualizării şi precizării reprezentărilor şi cunoştinţelor copiilor, cuprinse în textul poeziei. Procedeele care se pot folosi în acest sens sunt variate. Procedeul cel mai des întrebuinţat îl constituie o scurtă convorbire introductivă. De exemplu, pentru a facilita înţelegerea poeziei *Iarna pe uliţă* de G. Coşbuc, educatoarea poartă cu copiii o scurtă convorbire pregătitoare, axată pe următoarele întrebări:

În ce anotimp suntem?

De unde vă daţi seama că este iarnă?

De unde vin fulgii de zăpadă?

Ce fac copiii iarna când ninsoarea încetează?

Cum sunt copiii în timpul săniuşului?

Printr-o asemenea convorbire, educatoarea reuşeşte să cuprindă şi să explice unele aspecte la care se referă poezia, înlesnind astfel înţelegerea ei. Procedeul poate fi folosit mai ales în cazul poeziilor, descriptive (*Toamna, Iarna, Grădiniţa*, etc.).

Copiii pot fi familiarizaţi cu textul poeziei şi printr-o scurtă naraţiune. Într-o formă simplă, atractivă, educatoarea prezintă conţinutul poeziei şi le explică expresiile şi figurile poetice, făcându-le astfel accesibile înţelegerii copiilor. Aşa se poate proceda, de exemplu, la predarea poeziilor patriotice, care au un conţinut mai abstract.

Ţinând seama de particularităţile gândirii, vorbirii şi imaginaţiei copiilor, mai ales a preşcolarilor mici, educatoarea se poate sprijini în predarea poeziilor, pe materialul intuitiv. Astfel, în partea introductivă a activităţii, se pot folosi ilustraţii care să reprezinte fragmente sau momente ale poeziei, sau să coincidă cu strofele acesteia.

La grupele mici, se pot folosi şi jucării, obiecte sau accesorii care să sugereze tema poeziei (de exemplu, în activităţile *Păpuşa, Pisoiul, Ursuleţul, Căluţul*).

Se recurge apoi la anunţarea titlului acesteia şi se trece la predarea ei, care constă în recitarea model de către educatoare. Recitarea model, expresivă, cu respectarea pauzelor, cu o intonaţie şi o mimică adecvată trebuie să pună în valoare atât conţinutul, cât şi frumuseţea artistică a poeziei.

Educatoarea recită poezia de două-trei ori, urmărind să fie ascultată de către copii.

După recitarea model ea poate sublinia printr-o scurtă convorbire ideile care se desprind din poezia respectivă. Întrebările adresate copiilor solicită în special afectivitatea acestora. De exemplu: V-a plăcut poezia? Ce anume v-a plăcut? De ce? etc. sunt întrebări care subliniază sensul poeziei şi trezesc interesul pentru memorarea ei.

Înţelegerea poeziei de către copii şi recitarea ei model constituie momente importante ale activităţii care pregătesc copiii pentru memorarea poeziei.

După ce educatoarea recită poezia de câteva ori şi eventual poartă o scurtă convorbire cu copiii, se trece la învăţarea versurilor de către aceştia.

În funcţie de conţinutul poeziei, de numărul strofelor, învăţarea poeziei se poate realiza pe fragmente sau în întregime (global). Poeziile scurte, cu un conţinut atrăgător pentru copii, pot fi învăţate prin metoda globală. De exemplu, poezia *Ursuleţul* de Maria Negrea:

Ursuleţul meu nu ştie
Nici măcar o poezie
Dar eu ştiu câte pofteşti
Ţi le spun dacă doreşti.
Ursu-i tare mititel,
Învăţ eu şi pentru el.

Poeziile cu mai multe strofe şi care se pretează la o fragmentane în unităţi logice, se vor învăţa pe părţi. Educatoarea trebuie să stabilească cu grijă aceste fragmente, mai ales când ele nu corespund strofelor poeziei. Pot fi predate astfel poeziile: *Somnoroase păsărele* de M. Eminescu, *Iarna pe uliţă* de G. Coşbuc sau altele care au câte 3-4 sau mai multe strofe, fragmentate în două, trei sau patru unităţi logice.

După ce educatoarea recită poezia sau fragmentul, numeşte pe rând câţiva copii să repete versurile ascultate cu glas tare, în timp ce restul grupei urmăreşte textul.

În cazul folosirii metodei globale, copilul chemat repetă în întregime poezia, ajutat fiind de educatoare. În învăţarea pe părţi a poeziei, educatoarea recită o dată sau de mai multe ori prima srtrofă şi cheamă unul, doi copii să o repete. Se trece apoi la recitarea strofei a doua, împreună cu prima, şi la repetarea lor de către copii. În continuare, se procedează la fel şi cu celelalte strofe, pentru ca la sfârşit să se repete toată poezia. Astfel, copiii memorează în mod sistematic şi temeinic poezia, datorită asociaţiilor cane se stabilesc prin repetarea strofelor în ordinea dată.

Partea a doua a activităţii de memorizare o constituie repetarea sau verificarea unor poezii învăţate anterior. Prin aceasta se urmăreşte învăţarea temeinică a poeziilor predate, formarea deprinderii copiilor de a recita expresiv şi conştient. De exemplu, educatoarea propune copiilor să recite anumite poezii pe care le-au învăţat înainte: reaminteşte titlul poeziilor respective şi conţinutul lor fie printr-o scurtă expunere sau convorbire pregătitoare, fie prin recitarea poeziilor respective.

Un alt procedeu folosit în practica curentă este acela de a prezenta copiilor prima strofă a unei poezii din cele învăţate, şi de a le cere să şi-o amintească şi să o recite.

De asemenea, se pot prezenta diferite ilustraţii sau jucării, cerându-se copiilor să-şi amintească şi să recite o poezie în care se vorbeşte despre acestea.

Tema poeziei şi nivelul grupei determină alegerea diferitelor procedee de încheiere a activităţii:

- recitarea corectă a poeziei predate (fie de către educatoare, fie de către unul din copiii care au memorat-o mai bine);
- recitarea poeziei (o singură dată) de către întreaga grupă;
- redarea unor mişcări imitative sau a unor onomatopee (în legătură cu conţinutul poeziei), de pildă: imitarea săriturii iepuraşului, a mormăitului ursului);
- executarea unui cântec care să aibă o temă asemănătoare cu poezia predată;
- aprecieri colective şi individuate assupra felului în care a fost învăţată poezia.

Ceea ce va influenţa extrem de mult conduita copiilor faţă de poezie (şi faţă de literatură în general) va fi în primul rând atitudinea educatoarei. Ea trebuie să arate o bucurie evidentă atunci când recită ori citeşte o poezie, sau când vorbeşte despre aceasta. Poate utiliza versunile în orice moment al zilei: există poezii care se referă la somn ori la trezirea din somn, la felul cum trebuie să te speli, să mănânci, să te porţi. Pentru copiii foarte mici, ele sunt excelente pentru a le cultiva capacitatea de a sesiza ritmurile şi rimele. Există de asemenea poezii care se referă la sentimente sau la trăiri spirituale. Aşa cum există şi educatoare ce compun ele însele poezii. Poezia nu necesită ocazii speciale pentru a fi spusă ori ascultată. Dacă este păstrată numai pentru ocazii, copiii vor fi frustraţi de multe şi minunate experienţe.

Odată formată o atitudine pozitivă şi o motivaţie puternică, izvorâte din plăcerea de a asculta poezie, ori mai degrabă simultan cu acest proces apare şi dorinţa copilului de a spune el poezia, plăcerea de a o recita.

Se poate institui chiar *Ziua poeziei*, în care orice copil care ştie o poezie este chemat să o spună; în care recită educatoarea, un părinte ori un adult, copiii mai mari sau chiar invitaţi. Copilul care nu ştie ori nu poate recita vreun vers poate să aducă de acasă poezii scoase dintr-o carte de vreunul dintre membrii familiei şi scrise pe o foaie de hârtie, poezii care vor fi citite de educatoare. El se va simţi mândru de poezia lui, iar la viitoarea ocazie va fi poate capabil să recite ceva din ea. În orice caz, va fi înlăturat sentimentul frustrant de a nu fi fost parte activă la eveniment.

Se poate institui, de asemenea, un *Caiet de poezii*, în care educatoarea va scrie, în prezenţa copiilor, poezia care a fost adusă de acasă. Cu această ocazie, copiii vor învăţa că poeziile se găsesc în cărţi anume ori în reviste şi că au un autor, adică le-a compus cineva.

Poeziile oferite copiilor spre memorare trebuie selectate cu grijă, în sensul că:

• din punct de vedere valoric, acestea trebuie să justifice alegerea: să cuprindă expresii artistice, să provoace trăiri afective stenice, optimism; mesajul poeziei să fie înţeles de copii şi el să aibă conţinut educativ;

• din punct de vedere al accesibilităţii, să fie adaptate - atât în formă, cât şi în conţinutul de idei - posibilităţilor de înţelegere şi reproducere ale copiilor; să nu se uite că pentru copiii mici poeziile trebuie să fie scurte, cu adresare directă şi să vizeze experienţa lor redusă de viaţă;

• versurile cu rimă sunt de preferat pentru preşcolari, rima fiind un sprijin în memorizare, pe de o parte; pe de alta, le dezvoltă copiilor un simţ al ritmului, muzicalitatea versurilor fiind tot mai uşor de sesizat;

• pentru preşcolarii mici, poeziile trebuie să fie însoţite nu numai de ilustraţii, ci şi de jucării, de mişcări expresive, de mişcare. Pentru grupe precoce sau pentru copiii de vârstă antepreşcolară, poeziile (scurte) trebuie să facă uz de mişcări ample, gestică şi mimică ilustrând mesajul, şi cu referire la universul cunoscut de copil: corpul propriu, familia, obiecte familiare, animale cunoscute de el; pentru grupa mică sunt recomandate mai ales jocuri cu versuri şi melodie.

Deci, valorificarea conţinutului poeziilor se poate face prin mijloace şi procedee diverse, metode clasice sau moderne, valorificând valorile multiple ale acestui gen literar. Astfel, se pot realiza nu numai sarcinile concrete specifice educării limbajului, dar şi ale altor arii, modelând benefic personalitatea în devenire a preşcolarului.

Exemple de poezii folosite în cadrul activităţilor de educare a limbajului, defalcate pe temele studiate:

I. Universul copilăriei:

De ziua mamei – Victor Tulbure

Bunica – Otilia Cazimir

Doi fraţi cuminţi – Elena Farago

Grădiniţa – R. Mureşanu

Gospodina – Otilia Cazimir

1 Iunie – Ileana Bumbac

Păpuşa – Mihai Negrea

II. Poezii despre natură şi fenomene ale naturii:

Iarna pe uliţă – George Coşbuc

Omul de zăpadă – R. Mureşanu

De pe-o bună dimineaţă – Otilia Cazimir

Vara – E. Dragoş

Toamna – E. Dragoş

Strugurii – Ilie Mirea

Ceapa – Nina Casian

III. Poezii despre vieţuitoare:

Căţeluşul şchiop – Elena Farago

Zdreanţă – Tudor Arghezi

Povestea gâştelor – George Coşbuc

Rândunica – Virgil Carianopol

Somnoroase păsărele – Mihai Eminescu

Bondarul leneş – Elena Farago

Căprioara – Luca Onul

IV. Poezii despre datini şi teme religioase:

Moş Crăciun – Octavian Goga

Scrisoare – Otilia Cazimir

Început de an – Nicolae Labiş

Colindătorii – George Coşbuc

La Paşti – George Coşbuc

Îngeraşul meu

Doamne, Doamne

V. Poezii cu conţinut patriotic:

Ţara mea – Ioana Zamfir

Sunt român – I. Gh. Neamţu

Steagul ţării – E. Frunză

Portul românesc – E. Frunză

Eroii – Petre Ghelmez

VI. Poezii despre muncă şi meserii:

Meseria mea – Veronica Porumbescu

Fapte bune – Victor Tulbure

Sunt doctoriţă – C. M. Munteanu

Povestea pâinii – V. Tanu

Micul mecanic – Aurel Rău

VII. Poezii referitoare la deprinderile de comportare şi deprinderile igienice:

Ce e bine şi ce-i rău – V. Maiakovski

Gospodinele – Livia Constantinescu

Apa rece – Mihai Negulescu

Periuţa cea glumeaţă – Sere Alexandru

Să-nvăţăm de la furnici – Florin Constantinescu

VIII. Poezii pe teme de circulaţie:

Stopul – Florin Iordăchescu

O plimbare în metrou – Emilia Căldăraru

Zebra – Niculae Tache

Scufiţa Roşie în oraş – Lică Pavel

Semaforul – D. C. Mazilu

Referinţe bibliografice:

Bizdună, Maria; Neagu, Alexandrina, (2005), *Texte pentru educaţia limbajului la preşcolari*, Ed. Pro Gnosis, Bucureşti.

Câmpean, Susana; Mihuţ, Maria, (2006), *Valorificarea potenţialului formativ şi creativ al poeziilor*, în Revista Învăţământului Preşcolar, nr. 3-4/2006, Bucureşti.

Dumitrana, Magdalena, (1999), *Educarea limbajului în învăţământul preşcolar, vol. I: Comunicarea orală*, Ed. Compania, Bucureşti.

Mateiaş, Alexandra, (2003), *Pedagogie pentru învăţământul preprimar*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Popa, Carmen (coord.), (2007), *Elemente de pedagogie preşcolară aplicată*, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea.

Păun, Emil; Iucu, Romiţă, (2002), *Educaţia preşcolară în România*, Ed. Polirom, Iaşi.

Varzari, E.; Taiban, M.; Manasia, V.; Gheorghian, E., (1971), *Cunoaşterea mediului înconjurător şi dezvoltarea vorbirii – metodică*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Contribuţia teologului Corneliu Sârbu la dezvoltarea Teologiei Dogmatice Româneşti

Prof. Mircea Ovidiu Marţi
Colegiul Tehnic de Construcţii şi Protecţia Mediului Arad

„Ortodoxia este impregnată de elemente cereşti"
(Wisser-T-Hoft)

Fără îndoială, secolul XX reprezintă pentru Teologia Ortodoxă Românească perioada de „aur" caracterizată prin intense preocupări în ce priveşte traducerea unor importante lucrări patristice sau traduceri din literatura teologică dogmatică rusă sau greacă. Personalitatea dominantă a acestei perioade este cu siguranţă Părintele Dumitru Stăniloae, marele savant ortodox reuşind alături de alţi mari teologi ai vremii sale să contribuie la dezvoltarea şi afirmarea Teologiei Dogmatice Româneşti pe plan naţional şi internaţional

Corneliu Sârbu se înscrie şi el pe aceste coordonate, întreaga sa operă recomandându-l a figura între teologii preocupaţi mereu de probleme ce vizează aspecte importante ale dogmaticii ortodoxe.

După absolvirea studiilor teologice la Academia „Andreiană" din Sibiu, tânărul Corneliu Sârbu îşi îndreaptă atenţia spre învăţământul universitar în cadrul aceleiaşi instituţii unde reuşeşte pe rând să ocupe funcţia de profesor la catedra de „Îndrumări Misionare" şi catedra de „Teologie Fundamentală şi Istoria Religiilor".

Întru început de secol XX în care dialogul ecumenic îşi făcea tot mai simţit prezenţa, reuşeşte să publice numeroase studii teologice, recenzii, note şi predici în care se dovedeşte un neînfricat apărător al ortodoxiei. Se arată a fi un admirator al ei clasificându-o în fruntea tuturor confesiunilor creştine. În acelaşi timp se ocupă şi de studierea tuturor religiilor pe care le raportează la creştinism.

În cadrul mişcării ecumenice, creştinismului îi revine sarcina de a deschide noi orizonturi între religii, urmărind stăruitor şi sistematic eliminarea tuturor stărilor negative, neîncrederea, fanatismul, intoleranţa religioasă şi şovinismul religios prozelit. Pentru a îndeplini aceste obiective „este necesară apropierea, cunoaşterea reciprocă şi colaborarea între ele prin aducerea lor la

unitatea de voinţă şi acţiune ”. [1] Ortodoxia consideră că un dialog rodnic între creştinism şi celelalte religii ale lumii este o sarcină ce revine în mod egal tuturor bisericilor creştine.

În plan soteriologic, marele teolog încearcă să lămurească problema mântuirii la popoarele necreştine subliniind ideea că la ele ,,se manifestă credinţa într-o putere superioară, o anumită cunoştinţă despre bine şi rău şi o oarecare reprezentare despre marele mister ce se află după moarte”. [2] La creştini nu se poate vorbi despre mântuire subiectivă fără Iisus Hristos, Cel care oferă Harul Său dumnezeiesc. Natura umană prin credinţa şi faptele bune contribuie şi ea la acest proces, fiind baza legăturii dintre religia creştină şi cea necreştină. În urma căderii protopărinţilor noştri în păcatul originar, natura umană nu s-a pervertit şi degradat cu totul, chipul lui Dumnezeu în om n-a fost total distrus aşa încât omul căzut tinde spre Dumnezeu şi-L caută pe Dumnezeu. În consecinţă ,,celălalte religii reprezintă umanul în căutarea lui Dumnezeu, exprimă aspiraţia umană spre mântuire ”. [3]

Ortodoxia recunoaşte pe seama religiilor necreştine însemnătatea pozitivă în cadrul planului de mântuire a neamului creştinesc, subliniind faptul că numai în Iisus Hristos avem o revelaţie divină deplină, pe când revelaţia precreştină este o revelaţie relativă, pregătitoare.

Întruparea Cuvântului are un rol însemnat pentru mântuirea credincioşilor, punând în lumină aspectul ei ca revelaţie divină supranaturală. Prin Întrupare, Iisus Hristos se revelează ca om deplin şi Dumnezeu deplin, ea este dovada iubirii dumnezeieşti faţă de om şi lume. Citând din Sfinţii Părinţi, Sârbu subliniază faptul că misterul întrupării constă în înnomenirea lui Dumnezeu şi în îndumnezeirea omului după har. Biserica creştină ,,reprezintă continuarea Întrupării Domnului, rolul ei fiind acela de a unii divinul cu umanul”. [4]

Fiind un partizan al ecumenismului, în care Ortodoxia să joace un rol important, Corneliu Sârbu militează pentru refacerea unităţii creştine. Pentru aceasta este nevoie de o unitate bisericească în sânul ortodoxiei dar şi o unitate euharistică. De altfel teologul îşi pune următoarea întrebare: ,, Oare nu toţi creştinii sunt chemaţi să se împărtăşească din acelaşi Trup şi Sânge? Două sunt Tainele care promovează unitatea creştină, Botezul şi Euharistia, Cina Domnului provocând cele mai multe neînţelegeri în cadrul întrunirilor ecumenice, o rană deschisă în Trupul lui Hristos”. [5]

Problema delicată rezidă din faptul că Biserica Ortodoxă refuză să accepte procedeul intercomuniunii practicată în cadrul întrunirilor ecumeniste, ca mijloc de restabilire a unităţii creştine. Răsăritul creştin adoptă o poziţie închisă neîngăduind eterodocşilor să participe la celebrarea euharistică. În schimb se accentuează mereu importanţa unităţii ortodoxe bisericeşti prin aceea că Iisus Hristos a întemeiat o singură Biserică. Prin fiinţa ei, în esenţă este ,,Trupul lui Hristos, adică comunitatea de iubire şi adevăr”. [6] Aceasta este realizabilă printr-o unitate de

credinţă şi de cult. Dogmele sunt cele care călăuzesc viaţa membrilor Bisericii realizând comuniunea doctrinală şi implicit unitatea de credinţă. ,,Biserica încheagă pe credincioşi în unitatea aceleiaşi iubiri şi aceluiaşi adevăr.” [7]

Unitatea de cult trebuie să rezulte în chip firesc din unitatea de credinţă, cultul fiind expresia vie a credinţei vădindu-se astfel corelaţia care există între unitatea de credinţă şi cea de cult. ,,Este un Domn, o credinţă, un botez” (Efeseni.4,5). Credincioşii care compun Biserica trebuie să aibă aceiaşi credinţă şi aceleaşi Sfinte Taine, adică acelaşi cult. Cu adevărat pentru a se realiza aceste deziderate este nevoie de o organizaţie si administraţie unitară cât şi de o unitate de moravuri şi disciplină, părere împărtăşită şi de Sfinţii Părinţi.

Totuşi există cadrul favorabil pentru realizarea unui ecumenism constructiv, prin ,,discuţii care unesc, rugăciuni comune, înlăturarea fanatismului, şovinismului şi a prozelitismului şi mai ales fapte, acţiuni comune pentru pace, pentru o viaţă mai bună ”. [8]

Ortodoxia este confesiunea creştină care îl fascinează pe Corneliu Sârbu ea reprezentând ,,viaţă tainică şi duh tainic în Hristos” [9] Citându-l pe teologul anglican Wisser-T-Hoft care afirma că ,,Ortodoxia este impregnată de elemente cereşti” [10], marele teolog reuşeşte să prezinte într-un cadru favorabil ortodoxia susţinând superioritatea spiritului doctrinar ortodox în faţa celui catolic şi protestant, legând-o în mod direct de persoana sfântă a Mântuitorului Isus Hristos. Două tendinţe doctrinare sunt prezente în ortodoxie, teocentrismul şi hristocentrismul, în teocentrism, omul îşi modelează fiinţa şi viaţa după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Din această năzuinţă, derivă strădania fundamentală a creştinului ortodox ca prin credinţă şi faptă să se modeleze necontenit după desăvârşirea divină.

Trăsătura spiritului dogmatic ortodox nu este scolastică ci ,,una predominantă speculativă, expozitivă şi conservatoare fără a fi înţepenită în fixitate”. [11] La catolici, datorită antropocentrismului, se supraevaluează rolul şi aportul raţiunii deci implicit a omului în materie de formulare a dogmelor ,,cu scopul de coborî esenţa suprafirească a Revelaţiei la un nivel de pricepere şi vieţuire omenească”. [12] Se ajunge ca divinul să fie subordonat umanului, la egalizarea papei cu Hristos şi la crearea unui cult al papei. De aici rezultă năzuinţa episcopului Romei a unui primat de jurisdicţie absolută şi totală precum şi năzuinţa de expansiune universală. ,,În centrul dogmei catolice nu stă Hristos, ci papa, el declarându-se însuşi adevărul ,,Eu sunt tradiţia”, ,,Eu sunt calea, adevărul şi viaţa”, papa Pius al XI-lea. [13]

Protestanţii duc antropocentrismul până la extremă, raţiunea fiind călăuză principală în formularea adevărului de credinţă. Leapădă Sfânta Tradiţie în numele libertăţii raţiunii, prin aceasta Biblia ,,devenind o jucărie la dispoziţia raţiunii personale, divinul înlocuit cu umanul şi dogma cu opinia personală”. [14]

Aşadar, întreaga operă scrisă de marele dogmatist Corneliu Sîrbu va rămâne vie în conştiinţa teologiei dogmatice ortodoxe româneşti contribuind la formarea unor ideologii noi care să lumineze gândirile conservatoare mai mult sau mai puţin bazate pe realitate. Ecumenismul promovat de Corneliu Sârbu nu contravine întru totul Sfintei Tradiţii Ortodoxe păstrătoare de adevăr divin, lucrătoare a harului dumnezeiesc prin Sfinţii Părinţi. Modernismul cu ale sale tentacule impune Bisericii Ortodoxe o atitudine fermă dar frăţească faţă de provocările lumii contemporane faţă de celelalte confesiuni creştine şi chiar alte religii.

Ortodoxia impregnată de harul divin, de elemente cereşti aşa cum sublinia marele teolog citându-L pe teologul protestant are misiunea sacră de a dezvălui întregii lumi adevărurile Dreptei credinţe păstrate de-a lungul vremii prin străduinţa şi vrednicia Sfinţilor Părinţi. Marele adevăr dat lumii de Însuşi Mântuitorul Iisus Hristos Sfinţilor Apostoli şi urmaşilor acestora se păstrează nealterat în Sfânta Sa biserică Ortodoxă. Biserica ca Trup al lui Hristos, sfântă, sobornicească şi apostolească poate fi numai Una, cea în care se mărturiseşte Adevărul. Având conştiinţa deplinătăţii harului, Ortodoxia are menirea chemării la adevăr a tuturor, ea neputând sta închistată şi imobilă. Biserica este chemată la mărturisirea Adevărului nefăcând rabat de la revelaţia statornicită de-a lungul veacurilor.

Biserica Ortodoxă trebuie să provoace lumii acesteia secularizate răspunsuri pe măsura aşteptărilor, tezaurul ei fiind nestemabil. Asemenea Mântuitorului care a venit ,,să caute şi să mântuiască pe cel pierdut" (Luca 19, 10), Biserica încorporează în sânurile ei mădularele bolnave care au nevoie de Doctorul sufletelor si a trupurilor, Capul Bisericii celei adevărate, Iisus Hristos.

1. Corneliu Sârbu*, Ecumenismul religios şi unitatea lumii, în „Ortodoxia" (1973),* nr.3, p. 480.
2. Idem*., Poziţii principale ale ortodoxiei faţă de celelalte religii, în „Ortodoxia" (1969),* nr. 4, p. 516.
3. *Ibidem,* p. 516.
4. Idem*., Întruparea ca revelaţie, în „Ortodoxia" (1973),* nr.3, p. 517.
5. Idem*., Sfânta Euharistie şi unitatea creştină, în „Ortodoxia" (1967),* nr.1 ,p. 50.
6. Idem*., Unitatea Ortodoxă. Cadrul teoretic şi doctrinal al problemei în „Ortodoxia"(1958),* nr.4, p. 539.
7. *Ibidem,* p. 540.
8. Idem*., Ecumenismul religios şi unitatea lumii, în „Ortodoxia"(1973),* nr.3, p. 483.
9. Idem*., Adevărurile şi frumuseţile, Ortodoxiei, în „Ortodoxia" (1956),* nr.4, p.566.
10. *Ibidem,* p. 569.
11. Idem*., Spiritul doctrinar dogmatic ortodox, catolic şi protestant în „Ortodoxia"(1955),* nr.4, p. 602.
12. *Ibidem,* p. 603.
13. *Ibidem,* p. 603.
14. *Ibidem,* p. 604.

Sunt prea mic

Prof. Monica Monenci
Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău

E luna ultimă în anul sorții,
Și totu-i nins de-un alb imaculat.
Aș vrea să pun o stavila în calea morții,
Dar sunt prea mic de-a face-un mare fapt.

Putere de-aș avea, să redau viața,
Dar sunt prea mic, sunt un nesăbuit.
Doar Unul singur poate face asta:
Cel Mare, Cel Puternic, Cel Iubit.

El, nemurirea-n Sine, veșnicia,
Ar vrea să fim și noi puțin ca El.
Dar oare ar putea ea, omenirea?
Să judec, sunt prea mic, sunt menestrel!
!

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (II)

Pr. Prof. Traian Nojea
Liceul Vocațional Pedagogic *„Nicolae Bolcaș”* Beiuș

Astăzi, la scurt timp de la intrarea oficială a României în Uniunea Europeană, putem spune în extenso că Biserica Ortodoxă Română este activă în procesul de integrare al României, ţinând cont de faptul că 86,6 % din populaţia României este creştin-ortodoxă, iar o bună parte a demnitarilor români sunt creştini-ortodocşi. Calitatea de cetăţean român şi de creştin-ortodox nu sunt identice dar nici separate total, ele converg prin faptul că sunt reale în acelaşi timp şi spaţiu pe teritoriul României unde suntem cetăţeni români şi membrii, angajaţi sau nu, prin botez, ai Bisericii luptătoare a Domnului Iisus Hristos. Omul prin natura fiinţei lui este o fiinţă comunitară, şi totodată în proiectul comunitar-federal al Uniunii Europene, privit mai adânc, se pot vedea şi raţiuni teologice. Biserica Ortodoxă Română nu poate fi distantă faţă de acest fapt, deoarece ea este verigă de legătura dintre Împărăţia lui Dumnezeu şi împărăţia trecătoare a lumii acesteia. Biserica noastră este chemată să cerce şi să cerceteze valorile şi orientările vremurilor în care trăim, chiar şi integrarea României în Uniunea Europeană cu criterile sfinte ale spritualităţii noastre creştin-ortodoxe, hristice şi patristice şi să-i îndrumne în permanenţă pe fii ei să pună în centrul existenţei lor dimensiunea transcendentă şi nemuritoare a vieţii cu Hristos şi apoi dimensiunea orizontală sau materială a vieţii.

Uniunea Europeană are un curs interesant al devenirii sale; a pornit în perioada imediată celui de al doilea război mondial când în minţile şi-n sufletele europenilor erau proaspete ororile războiului şi a ajuns la structura, organizarea şi provocările de astăzi:

- În anul 1951 la Paris, pe 18 aprilie, Germania, Franţa, Italia, Luxemburg, Belgia şi Olanda au semnat un tratat instituind Comunitatea Economică a Cărbunelui şi Oţelului (CECO). Prin acest tratat au fost instituite următoarele instituţii: Înalta Autoritate, Consiliu de Miniştri, Adunarea Comună şi Curtea de Justiţie.

- La 25 martie 1957 s-au semnat două tratate instituind Comunitatea Economică Europeană (CEE) şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (EURATOM) care prevedeau: armonizarea politicilor şi stabilirea unor politici sectoriale comune în domeniul agriculturii, transporturilor, relaţilor comerciale externe şi a energiei nucleare civile.

- La 8 aprilie 1965 s-a semnat la Bruxelles tratatul care instituia un Consiliu unic şi o Comisie unică a Comunităţilor Europene.

- În 1973 au aderat la CEE: Danemarca, Irlanda şi Marea Britanie.

- În martie 1979 a fost introdus Sistemul Monetar European, unitatea monetară fiind ecu.

- Între 9 septembrie 1985 şi 17 februarie 1986 s-a desfăşurat Conferinţa Interguvernamentală care a emis Actul Unic European care prevedea un spaţiu fără frontiere interne care asigura libera circulaţie a mărfurilor, persoanelor, serviciilor şi capitalurilor.

- Au mai aderat la CEE Grecia în 1981, Spania şi Portugalia în 1986.

- La 19 mai iunie 1990 s-a semnat acordul Schengen, care a intrat în vigoare la în 1995, şi care a creat un spaţiu european juridic unic şi libera circulaţie a persoanelor.

- La 7 februarie 1992 la Maastrichtt s-a semnat un nou tratat care prevedea: promovarea progresului economic şi social echilibrat şi durabil prin stabilirea unei uniuni economice monetare cu monedă unică; punerea în practică a unei politici externe şi de securitate comune cu definirea în timp a unei politici de apărare comună; întărirea rolului Parlamentului european; extinderea votului cu majoritate calificată în consiliu; structura Comisiei Europene şi modul ei de funcţionare; modificarea conceptului de comunitate europeană în cel de uniune europeană; extinderea de la domeniul economic la cel monetar şi politic.

- La 2 octombrie 1997 la Amsterdam s-a adoptat un nou tratat care a adus o serie de modificări tratatelor anterioare consolidând: drepturile fundamentale ale cetăţenilor, cooperarea în domenuil securităţii şi justiţiei, politicii externe şi de securitate prin alegerea unui înalt reprezentant pentru politică externă şi securitate, protecţia de socială, egalitatea de şanse şi lupta împotriva excluderii.

- În 1995 au mai aderat la Uniunea Europeană: Austria, Finlanda şi Suedia.

- În anul 2001 în luna februarie s-a semnat tratatul de la Nişa care e conceput pe trei coordonate principale: componenţa şi modul de funcţionare a instituţilor europene, procedura de decizie în cadrul Uniunii şi consolidarea între instituţii.

- La 1 mai 2004 au mai aderat la Uniunea Europeană următoarele ţări: Cehia, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia şi Ungaria.

- În 2004 o comisie aflată sub conducerea fostului preşedinte francez Valery Giscard d'Estaing a elaborat Tratatul de instituire a unei Constituţii pentru Europa.

- Instituţiile Uniunii sunt: Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene, Comisia Europeană, Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene, Curtea de Conturi, Comitetul Economic şi Social şi Comitetul Regiunilor.

Uniunea Europeană se conturează ca un stat federal care are ca obiective generale: promovarea progresului economic şi social, afirmarea identităţii Uniunii pe scena internaţională,

cetăţenia europeană, extinderea ariei de libertate, securitate şi justiţie şi păstrarea legislaţiei comunitare existente.

România a semnat acordul de asociere la Uniunea Europeană în anul 2003, iar în anul 2005 tratatul de aderare, iar la 1 ianuarie 2007 a devenit membru cu drepturi depline împreună cu Bulgaria, ridicând la 27 numărul statelor membre ale Uniunii.[1]

Relaţia dintre Biserica Ortodoxă Română şi statul democrat român putem spune că este una tipic ortodoxă, post-bizantină în care Statul şi Biserica nu sunt concepute ca instituţii concurente, puterea statului este cea din afară, în vreme ce autoritatea bisericească este una cu rezonanţă interioară, spirituală.[2] Statul Român prin Legea cultelor[3] consideră cultele din România instituţii de interes public, iar Biserica noastră creştin-ortodoxă este ajutată să-şi împlinească rostul ei misionar asigurându-i-se: salarizarea parţială, garantarea educaţia religioase în şcoli, sprijin financiar pentru construirea şi restaurarea bisericilor, sprijin pentru activitatea de asistenţă socială, etc. Statul acordă un ajutor Bisericii reglementat prin legi organice. Această viziune în care Biserica este partener al statului şi este ajutată să-şi împlinească rostul ei misionar, spiritual, transcendent de purificare şi îndumnezeire a omului în Hristos, are la bază adevărul unicităţii Creatorului lumii în care Bserica şi statul sunt chemate să-şi îndeplinească menirea şi nici una dintre ele nu este ,,liberă de supravegherea stăpânului ceresc", motiv pentru care colaborarea lor este oarecum imaginea ,,reflexului unităţii treimice" iar pe de altă parte nu este de neglijat caracterul naţional al Bisericii noastre.[4]

În Uniunea Europeană se întâlnesc trei modele de relaţie între Stat şi Biserică: separaţie radicală sau modelul francez, modelul identificării totale sau modelul englez şi modelul cooperării distincte sau modelul german.

Modelul francez este modelul separaţiei totale dintre Stat şi Biserică şi se întâlneşte în: Franţa, Olanda şi formal în Irlanda. Modelul acesta este moştenirea revoluţiei franceze ca reacţie printre altele la viziunea apuseană a sumei dintre puterea spirituală şi politică a instituţiei papale. Aceasta înseamnă concret: ,,absenţa sprijinului financiar al statului pentru Biserică, statutul social nesigur al clericilor obligaţi la activităţi colaterale pentru a supravieţui material, regimul privat al studiului teologic şi admiterea limitată a religiei în şcolile publice."[5]

Modelul englez se evidenţiază prin faptul că conducătorii statului sunt şi conducători Bisericii. În Anglia regină este şi conducătoarea comunităţii anglicane din întreaga lume, iar

---

[1] Pentru o prezentare detaliată a istoricului Uniunii Europene, a se vedea: Adrian Marino, *Pentru Europa – integrarea României (aspecte ideologice şi culturale)*, Ed. Polirom, Iaşi, 2005, 282 pp.

[2] Radu Preda, *Biserica în Stat*, Ed. Scripta, Bucureşti, 1999, p. 118.

[3] Legea cultelor aflată astăzi în vigoare în România este Legea nr. 489/2006 (*Legea privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor*).

[4] Radu Preda, *op. cit.*, p. 120.

[5] *ibidem*, p. 104.

Parlamentul legiferează legile bisericeşti votate de sinodul general, episcopii sunt numiţi de regină la propunerea primului-ministru şi sunt membri de drept în camera superioară a Parlamentului.

Modelul german postulează în egală măsură separarea şi cooperarea şi funcţionează ca un sistem de legături şi obligaţii reciproce menit să asigure locul Bisericii în societate şi sprijinul Biserici faţă de politica socială a statului. Acest model se întâlneşte în Germania, Spania, Italia, Belgia, Luxemburg, Austria şi Portugalia. Statul susţine predarea Religiei în şcolile publice în funcţie de configuraţia confesională şi susţine financiar toate activităţile sociale, misionare şi filantropice ale Bisericilor recunoscute oficial. Totodată statul strânge impozitul bisericesc ce denotă avantaje şi dezavantaje: pe deoparte Biserica poate avea o minimă stabilitate financiară, dar pe de altă parte din cauza acestui impozit impus mulţi creştini rup legătura cu Biserica.

În Grecia, ca stat ortodox şi membru al Uniunii Europene, relaţia dintre Stat şi Biserică este cuprinsă de unii teoreticeni la modelul englez dar cu specificaţia că Biserica Greacă este o Biserică naţională autonomă care se conduce sinodal, iar episcopii sunt doar recunoscuţi de stat, iar creştinismul ortodox grec este legiferat constituţional şi din acest motiv prozelitismul sectar intră sub influenţa Codului penal.

Biserica Ortodoxă Română şi-a manifestat sprijinul faţă de statul român în problema integrării europene şi-n scris semnând alături de celelalte culte din România la data de 16.05.2000 la Snagov, un document oficial în care se spune ,,Ne exprimăm sprijinul nostru activ pentru acest proces, întru cât am fost întotdeauna europeni, facem în mod firesc eforturi în acest scop, fiind convinşi că această integrare serveşte atât intereselor credincioşilor noştri, cât şi întregi societăţi româneşti" şi că ,,cultele au vocaţia sfântă de a contribui la reconcilierea şi apropierea dintre persoane şi popoare spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea oamenilor".[6]

Jean Monet, unul din iniţiatorii construcţiei europene, spunea despre procesul de unificare început în anii 1950 ,,noi nu formăm o coaliţie de state, noi unim popoarele".[7] De a lungul timpului acest deziderat s-a împlinit, însă având fundament principal dimensiunea economică şi socială a vieţii. Teologul Dumitru Popescu atrăgea atenţia că ,,economia, politica, cultura şi dreptul sunt dimensiuni unanim recunoscute de Europa în curs de devenire, nu tot astfel se întâmplă cu dimensiunea specific religioasă".[8] În textul Constituţiei Uniunii Europene care este în curs de ratificare se prevăd la obiective: promovarea coeziuni economice, sociale şi teritoriale precum şi solidaritatea între statele membre şi respectarea bogăţiei diversităţi culturale şi lingvistice şi

[6] http://www.patriarhia.ro/Publicatii/BOREUROPA/snagov. html.
[7] http://80.96220.95/Publicatii/tratat%20costitutional_decembrie%202004.pdf.
[8] Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, *op. cit*., p. 764.

vegherea la protejarea şi dezvoltarea patrimoniului cultural european.[9] Cum se poate vedea nici o referire la patrimoniul şi moştenirea spirituală europeană.

Europa s-a dezvoltat extraordinar pe orizontală, dar a pierdut din vedere dezvoltarea pe verticală, spirituală. Într-un articol, Andrei Pleşu spunea: „Europa de la „centru" nu ştie despre ţările pe care le include decât atât cât are nevoie pentru a le alinia. Nu-şi caută propriul trecut în trecutul lor şi nu se interesează de unitatea spirituală existentă latent (creştină) între membri şi candidaţi pe baza unor experienţe religioase şi culturale comune. Privirea în profunzime nu caută decât eşecuri şi vinovăţii (cruzimea şi naţionalismele balcanice), iar privirea în sus nu caută decât metafore de efect. Europa „instituţională" e o Europă care, până una alta preferă să ignore fundamentele ei originare (creştine)".[10] Acestă situaţie îşi are cauza în secularizarea sau desacralizarea vieţii de a lungul timpului în Apusul creştin (în parte) datorită greşelilor unor membrii ai Bisericii Romano-Catolice şi mai nou din cauza fenomenului globalizării.

În Occidentul creştin s-au cunoscut în sânul creştinismului două tendinţe deviante de la adevărul evanghelic al Împărăţiei lui Hristos: prima a provenit de la autorităţile statelor care au dorit să aibă stăpânire asupra Bisricii şi asupra conştiinţei oamenilor dorind să facă din Biserică un instrument pentru îndeplinirea scopurilor politice, a doua a provenit chiar din sânul Bisericii prin intermediul episcopilor ei care au dorit să se bucure de slavă şi de privilegiile pe care le aveau conducătorii vremii şi care au pus deasupra cârjei păstoreşti a dragostei şi luării crucii jertfei de sine, sabia cu care să-şi impună puterea şi să dobândească privilegii proprii autorităţilor de stat.[11]

Pe acest fundal s-au manifestat două „instituţii nefericite": cruciadele şi inchiziţia. Această situaţie tragică în care conducătorii statului uzurpă autoritatea bisericească şi spirituală a episcopilor şi a păstorilor de suflete ai Bisericii care exploatează şi asupresc turma cuvântătoare, transformându-se în suverani a făcut să scadă devotamentul maselor faţă de credinţă şi acest fapt a dus la fenomenul secularizării societăţilor occidentale şi la concepţia despre aşa-zisa „moarte a lui Dumnezeu".[12]

Mai există o cale greşită pe care s-a mers în Occident, cea a teologiei şi anume a soteriologiei care s-a depărtat de teologia patristică a Bisericii primare a primelor patru veacurii creştine, pentru care creştinul ideal, omul ideal era sfântul. După domnia lui Carol cel Mare în Apus metoda autentică a teologhisirii în Biserică şi anume cea a purificării, iluminării şi îndumnezeirii, s-a pierdut, pierzându-se şi sensul adevărat al relaţiei Dumnezeu-om-lume

[9] http://80.96220.95/Publicatii/tratat%20costitutional_decembrie%202004.pdf.

[10] http://www.infoeuropa.ro/ieweb/imgupload/Andrei_Plesu_verticala_europeana_00001.pdf.

[11] Sanctitatea Sa Bartolomeu I Patriarhul Ecumenic, *Relaţiile dintre Stat şi Biserică astăzi*, în rev. *Renaşterea*, nr. 4/2004, p. 4.

[12] Promovată pentru prima oară de Friedrich Nietzsche (1844 – 1900), în lucrarea *Also sprach Zarathustra*, 1885 (în traducere românească, *Aşa grăit-a Zarathustra*, Ed. Antet, Bucureşti, 2009, 288 pp.).

ajungându-se la raţionalizarea adevărurilor de credinţă, la o dominaţie a cugetării umane în spaţiul necreatului, ajungându-se la o teologia scolastică fără suflul şi duhul unirii cu Dumnezeu. Aşa s-a ajuns la concepţia harului sau graţiei create care nu izvorăşte din Fiinţa lui Dumnezeu şi la o îndumnezeire juridică, la înlocuirea omului duhovnicesc, purificat, cu omul infailibil în persoana papei.

Din anul 754 Biserica s-a transformat dintr-un ,,spital duhovnicesc într-un stat lumesc"[13] episcopul Romei devenind principe, fiind ales nu ca un co-episcop de ceilalţi episcopi, ci de cardinali, de ceilalţi principi ai Statului Vatican. Din cauza acestei realităţi deviante s-a ajuns la o slăbire a sentimentului religios şi a credinţei, la ,,eliberarea omului de Dumnezeu" în perioada renaşterii, reformei şi iluminismului, modernismului şi post modernismului şi la filosofia morţii lui Dumnezeu lansată de Nietzsche. Pierzând dimensiune adevărată a sacralităţii, a legăturii de har cu Dumnezeu, a curăţirii de păcate omul european a ajuns să fie un om cu inima nevindecată care caută fericirea în imanentul vieţii căzând în individualism, în consumism şi în exploatarea creaţiei. De aici rezultând şi fenomenul globalizării sau mondializării care ,,înainte de toate este un fenomen macroeconomic, industrial şi financiar, tehnologic şi militar, în care mulţi văd un triumf al capitalismului la scară mondială"[14] adică „o transformare de ordin politic, economic şi social prin desfiinţarea diferenţelor culturale şi naţionale".[15]

Prin această analiză a scăderilor lumii creştine din Apus nu dorim să cădem în păcatul judecăţii aproapelui, ci dorim să înţelegem nişte realităţi pentru a ne putea păstra fiinţa spirituală şi naţională a neamului nostru în situaţia de stat al Uniunii Europene, pentru că se poate vedea pericolul dureros şi tragic al rătăcirilor şi al apostazierii din actuala formă subtilă de iconoclasm promovată în virtutea drepturilor omului.

Nu se pot pune la îndoială beneficiile economice ale integrării însă este cert că Uniunea Europeană nu este „Europa de aur" la care unii estici mai visează încă. Lista provocărilor la care trebuie să facă faţă Uniunea este lungă: criză economică profundă cu care se confruntă majoritatea statelor europene, greu de echilibrat cu aparentă stabilitate a monedei unice europene, fiscalitatea excesivă ce încurajează frauda financiară, costurile de producţie foarte ridicate, fuga capitalului de pe continent spre Asia şi reducerea prin aceasta a locurilor de muncă în Europa, reformele dureroase ale sistemelor de asigurări şi ale mecanismelor sociale de solidaritate, creşterea perdanţilor în cursa globalizării, lipsa motivaţiei politice, etc.

---

[13] Gheorghios D. Metalinos, *Parohia – Hristos în mijlocul nostru*, trad. de Pr. prof. Ioan Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2004, p. 165.

[14] Pr. Prof. Dr. Bruno Cescon, *Globalizarea – perspective spirituale şi teologice*, în vol. *Biserica în era globalizării*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 71.

[15] Pr. Lect. Dr. Mihai Himcinschi, *Creştinism şi mondializare*, în vol. cit., p. 531.

Conflictele provocate de non-integrarea grupurilor etnice şi religioase alogene, lipsa unităţii europene în chestiunile centrale ale politicii externe au condus pe eurobirocraţii la concluzia necesităţii lărgirii bazei identitare a proiectului politic numit Uniunea Europeană.[16] Probabil şi din acest motiv în Tratatul Constituţiei Uniunii, în articolul I (52) se face referire la statutul Bisericilor şi organizaţilor neconfesionale, legiferându-se faptul că Uniunea Europeană nu aduce atingere statutului de care beneficiază Bisericile pe temeiul dreptului intern. Această referire este însă mult prea puţin faţă de ce ar putea însemna valorificarea moştenirii creştine a Europei Vestice şi Estice şi pe de altă parte pare ceva normal din moment ce Uniunea Europeană afirmă cu tărie libertatea cetăţenilor ei. De aceea prezenţa Bisericii noastre în Europa trebuie să fie o continuă aducere aminte a identităţii şi unităţii Biserici primare în spaţiul european atât estic cât şi vestic, element ce poate fi un fundament autentic al unităţii Uniunii.

În acest context se mai poate afirma şi faptul arhicunoscut că nu s-a dorit precizarea în textul constituţional european a aportului creştinismului la formarea civilizaţiei europene, dar asemeni modelului american privitor la relaţia stat-culte Uniunea Europeană a pus un semn de egalitate între Biserici (culte), asociaţii religioase, organizaţii filosofice şi neconfesionale, ceea este de asemeni regretabil, ştiut fiind faptul că în câteva state ale Uniunii s-a legalizat căsătoria între persoane de acelaşi sex. Din aceste motive Uniunea Europeană se prezintă pentru Biserica noastră ca un spaţiu al mărturisirii cuvântului şi modului de viaţă creştin – ortodox şi este de luat în seamă misionarismul celor două mitropoli ortodoxe româneşti din Germania şi Franţa.[17]

În virtutea sobornicităţii, a catolicităţii, a universalităţii creştinismului ortodox român, Biserica Ortodoxă Română are o datorie sfântă şi ontologică să se implice în edificarea şi împlinirea binelui şi a civilizaţiei creştine în lume în general şi în Uniunea Europeană în special. Prin aderarea ţării noastre şi a Bulgariei la Uniune, prezenţa creştinismului ortodox în peisajul confesional, cultural şi social al Europei unificate este imposibil de ignorat, şi vom fi chemaţi să participăm la un dialog deloc simplu. O dată cu integrarea ţării noastre, practic Biserica Ortodoxă Română se vede nevoită să se afle într-o permanentă misiune creştină pentru a-şi feri credincioşii de pericolul apostazierii, al depărtării de credinţă şi de Dumnezeu.

Formarea unei civilizaţii depinde de sensul pe care îl dă un popor vieţii şi atitudini faţă de ea. Creştinul ortodox trebuie să se raporteze continuu la Dumnezeu, la poruncile şi la harul Său, la Maica Domnului, la slujbele Bisericii, la sfinţi, la sfintele icoane, la sfintele moaşte şi la sfânta cruce care sunt elemente distinctive ale conştiinţei sale şi trebuie să aibă ca ţel al vieţii curăţirea de

[16] Radu Preda, *Ortodoxia în Europa de mâine*, în rev. *Renaşterea*, nr.11/2004, p. 3.

[17] Evident, împreună cu episcopiile sufragane (ale Mitropoliei Europei Occidentale şi Meridionale – Episcopia Italiei şi Episcopia Spaniei şi a Portugaliei şi a Europei Centrale şi de Nord – Episcopia ortodoxă română a Europei de Nord).

păcate, mântuirea sufletului, fericirea veşnică, îndumnezeirea. Modelul creştinului este sfântul, iar civilizaţia creştin-ortodoxă este superioară prin faptul că oferă omului posibilitatea depăşirii lumii materiale, a imanentului, a dimensiuni biologice şi economice a vieţii prin unirea cu Dumnezeu pe calea credinţei, a misticii ortodoxe.

Se pune întrebarea dacă Biserica noastră este suficent de pregătită pentru misiunea creştină şi care este spaţiul misionarismului creştin-ortodox? Misionarismul creştin-ortodox „este ieşirea din pasivitate" la nivel de comunitate sau parohie.[18] Exemplu viu de trăire ortodoxă, un om virtuos poate mişca minţile şi inimile oamenilor spre credinţă, iar acela trebuie să fie preotul prin care Dumnezeu poate mişca viaţa oamenilor spre idealul creştin în parohie în primul rând şi apoi în lume în general.

Orice înnoire misionară începe cu preotul care trebuie să-şi înţeleagă vocaţia misiunii sale, să creadă cu adevărat în necesitatea sfinţeniei vieţii şi-n deşertăciunea şi perisabilitatea vieţii orientate spre cele materiale.

Viaţa misionară la nivelul parohiei trebuie să fie vie şi să fie centrată pe Hristos, pe împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, pe cultul Bisericii, pe sfintele taine, pe rugăciunea personală. A face din parohieni un popor de sfinţi nu stă în puterea preotului, dar străduinţa de a-i apropia de învăţăturile Sfintei Evanghelii se poate şi este datoria sfântă a preotului: „Un amvon care tace din delăsarea preotului este în criză, o Cuminecătură care nu este împărtăşită din prea multe scrupule e o criză. Un creştin care nu iubeşte pe semenul său ca pe sine, un preot care ocoleşte problemele esenţiale ale parohiei, un monah care stă pe drum şi nu se roagă permanent, toţi aceştia agravează criza misionară actuală".[19] În măsura în care se va „recreştina" spaţiul parohial şi se va edifica parohia ca spaţiu sacru al eliberării de rău şi de păcate, se va afirma şi ortodoxia noastră profund şi de efect în afară, în cadrul Uniunii Europene, şi se va depăşi situaţia europeanului de astăzi.

Prevăzând că, dacă persoana umană nu va lupta împotriva globalizării, atunci acest sistem impersonal va distruge viața personală și comunitară, fiind astfel desființată comunitatea omenească reală și concretă; Mantzaridis își afirmă credința că o societate mondială „nu se construiește pe omogenizarea oamenilor, ci prin înălțarea lor la demnitatea persoanei" și animate de un duh universal.

Aici, cultura română poate să aducă o contribuție proprie care vine din tradiția ortodoxă, anume ideea că individul devine persoană numai în comuniune de persoane care la rândul ei nu distruge originea individului. Înainte de a intra în comuniune, două persoane se întreabă reciproc: De unde ești? Cine ești? Fiecare persoană se referă la originea ei, la genealogia sa, care se află în afara ei. O persoană nu poate intra în comuniune decât în fața altei persoane. Ea nu este propria ei

[18] Gheorge D. Mugur, *Misionarism*, Ed. Tipografia Cărţilor, Bucureşti, 1935, p. 192.
[19] Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Ortodoxia în Europa*, Ed. Trinitas, Iaşi, 1995, p. 70.

origine, cum a crezut Adam care a vrut să devină el însuși originea creației. Omul nu este deci o ipostază autonomă a naturii (Există pentru aceasta o analogie în teologia trinitară: persoanele-ipostasurile se definesc în raport cu originea lor comună, în temeni de nenaștere (Tatăl), naștere (Fiul), purcedere (Duhul Sfânt).

Ortodoxia în general, cea română, în special, poate să aducă Europei un fel de ușurare intelectuală prin aceea că Dumnezeu nu este izolat în ceruri, indiferent de lume, nici nu se pierde în creație (panteism).

Creștinismul român este de o vitalitate artistică remarcabilă. În primul rând, pentru că tradiția orală este păstrată ca o mare sursă de inspirație. Biserica a avut rol istoric aici, deoarece n-a distrus folclorul religios și basmele, nici n-a uitat de poeziile și cântările „laice". În al doilea rând, pentru că actul religios este un act integral, adică trupul uman, cu toate simțurile și emoțiile lui, participă la acesta. Trupul uman este chemat spre transfigurare.

Identitatea spirituală s-a format în cadrul unui ritual comunitar, public, care exprimă sensibilitatea și fantezia unei comunități, simțul ei artistic. Ritualul este sufletul colectiv: cuvântul lui Dumnezeu se proclamă cu voce tare în mijlocul poporului, Evanghelia este purtată în procesiune în fața poporului. Tot satul petrece la cununia tinerilor, tot satul petrece pe cel răposat la cimitir.

Tot aici trebuie menționat că la ortodocși, Liturghia este un act de libertate și de comuniune. Cel mai important lucru pe care îl putem învăța este acela că întrega credință, mai ales în expresia ei liturgică, n-are nevoie să fie protejată sau asistată de politicieni și de stat. Credincioșii au nevoie de libertate ca să se expună și să se manifeste, libertate ce au găsit-o în Liturghie.

Portretul Ortodoxiei române ar fi incomplet fără fața lui monastică, fără spiritualitatea unificării cu Dumnezeu în rugăciune, fără experiența vieții în comun ca ospitalitate, fără disciplina „uceniciei". Unificarea mistică, ucenicia comuniunii eclesiale, ospitalitate umană! Într-adevăr, mănăstirea este o „școală", cu „arta" ei proprie: colocviul dintre călugăr-ucenic, maică-ucenică; mănăstirea e o chinovie, cu tehnica ei comunitară: părinte-frate; maică-soră. Această disciplină a sfințeniei se reflectă în ospitalitatea oferită celor „din lume". Există un Pateric românesc, un fel de aghiografie contemporană, care i1ustreaza virtuțile monahismului din România.[20]

Astfel, chipul Ortodoxiei reiese din această împletire între spiritul chinoviei (mănăstirea), al Liturghiei (parohia), al apostolatului (comunitatea socială). Nu este de mirare, în această situație, dacă Papa Ioan-Paul al II-lea a amintit de valorile creștinismului răsăritean pe care le apreciază în mod deosebit, ca unele ce pot constitui un remediu împotriva secularismului. ,,Contemplând acest

[20] Ierom. Ioanichie Bălan, *Pateric românesc*, EIBMBOR, București, 1980, 736 pp.

patrimoniu (al Bisericilor Răsăritene), spune Papa, îmi apar înaintea ochilor elemente de o mare semnificație ca să putem înțelege mai complet și integral experiența creștină și ca să dăm un răspuns mai deplin la așteptările omului de astăzi. Într-adevăr, Orientul creștin are un rol unic și privilegiat, față de orice altă cultură, în măsura în care a constituit cadrul original al Bisericii născânde". Pontiful roman caută să aducă din nou în atenția ascultătorilor unele afirmații din decretul „Despre Ecumensim", al Consiliului II de la Vatican, care constituie un elogiu la adresa valorilor spirituale, liturgice și teologice ale Răsăritului creștin.

În ultima vreme, orientarea principală a Bisericii a fost „apostolatul social".[21] Conceptul poate fi criticat, dar orizontul misiunii sociale a Bisericii nu trebuie să fie abandonat. În fond este vorba de a transforma spiritualitatea într-un fapt de societate. Ortodoxia română poate arăta că mecanismul eticii sociale este Liturghia, momentul unde întâlnim totul: nașterea și moartea, iadul și raiul, bucurie și necaz, iertare și rugăciune, compasiune și comuniune. O etică socială liturgică, care pune pe Hristos la îndemâna tuturor, mai ales a celor săraci și marginalizați, un Hristos care își dă viața altora! A da pâinea ta altora, a da viața ta altora, așa cum Hristos se dă prin Euharistie tuturor, pentru a edifica „comuniunea sfinților".

Participarea la ecumenismul european este foarte importantă. În rândul confesiunilor creștine, unele exclusiv individualiste, altele cumplit autoritare, Ortodoxia este un spațiu de echilibru, de comuniune și de sărbătoare. Ortodoxia română suferă mult din cauza acelora care acceptă să fie descrisă ca fiind anti-occidentală și puțin deschisă față de ecumenism.[22] Interesată mai mult de comparații confesionale, folosind un limbaj teologic restrictiv, teologia română, totuși, nu a demisionat de la vocația ei ecumenică. Clasa teologilor conservatori considera ecumenismul ca un front secundar și se focalizează asupra prozelitismului sectar, uneori în mod inconsecvent, fără să observe că problema misionară nu se află în afară, în ceea ce fac alții, ci înăuntrul Bisericii, în ceea ce nu fac misionarii ei. Ar fi necesar ca preoții și episcopii să iasă un pic din rutina pragmatică parohială și să reflecteze la proiecte și acțiuni ecumenice pe plan național și european.[23]

Putem aminti și o problemă de structură a noilor organisme europene. Europa actuală nu poate fi imaginată nici ca un model monarhic, nici ca unul republican sau federalist, spunea un gânditor apusean. Este nevoie de o schimbare a mentalităților proprii atât a indivizilor, cât și a popoarelor, pentru că noua entitate politică europeană să devină o realitate. Caracteristicile

---

[21] O prezentare pertinentă a ceea ce înseamnă apostolatul social pentru Ortodoxia românească de astăzi, a se vedea la: Pr. Conf. Dr. Daniel Benga, *Apostolatul social al Bisericii: împlinirea lucrării lui Hristos*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 9 – 12/2006, pp. 62 – 75; vezi și: Pr. Prof. Traian Nojea, *Apostolatul laicilor în Biserica Ortodoxă*, pe http://www.crestinortodox.ro/editoriale/apostolatul-laicilor-biserica-ortodoxa-145891.html.

[22] În această privință recomandăm a se vedea cartea Ierom. Agapit Popovici, *Ecumenismul încotro?*, Ed. Apologeticum, București, 2003, 206 pp.

[23] Pentru mai multe detalii legate de subiect, a se vedea: Pr. Conf. Dr. Daniel Benga, *Câteva reflecţii asupra raportului dintre misiune şi ecumenism*, în rev. *Teologia*, nr. 3 – 4/2002, pp. 10 – 21.

europene pe care le cunoaștem interzic ca Europa să acționeze ca un singur om sau ca un stat centralizat, adică să se comporte pe scena internațională cu aceeași relativă univocitate. Identitatea europeană este făcută din tensiuni interne puternice, dintr-un echilibru precar între aspirațiile economice și cele culturale. Acești parametri evoluează simultan și cu viteze diferite și ar fi iluzoriu să se creadă că o putere centrală ar putea să le stăpânească în vederea luării de decizii umane. Nimic nu este mai opus unei puteri centralizate decât teologia ortodoxă română, care a rămas credincioasă structurii Bisericii universale din primul mileniu, ca structură sinodală, conciliară sau sobornicească după chipul Sfintei Treimi, care ține să afirme atât identitatea specifică fiecărui neam cât şi legătura comuniunii dintre ele. Mai precis, din punct de vedere ortodox, universalul nu este dat deasupra localului în mod centralist, nici nu este dat de sub local, federalist, ci este dat prin local ca să-l țină în legătură comuniunii reciproce și să contribuie prin specficul lui etnic la îmbogățirea reciprocă a tuturor.

Ortodoxia sau creştinismul „în duh şi adevăr” înseamnă viaţă sfântă şi ea trebuie trăită de toţi membrii Bisericii credincioşi sau clerici, iar pentru trebuinţele misionare ale Bisericii se pot înfiinţa la nivel parohial asociaţii de interes comunitar-parohial care să poată atrage fonduri europene.

Integrarea ţării noastre în familia europeană instituţionalizată este un fapt ce s-a petrecut, motiv pentru care trebuie judecate cu atenţie toate aspectele: integrarea este pe de o parte o mare provocare din punct de vedere spiritual, iar pe de altă parte Biserica noastră poate contribui la reaşezarea Uniunii Europene pe un nou fundament şi anume cel spiritual prin păstrarea identităţii spirituale creştin-ortodoxe şi culturale a poporului român şi prin dezvoltarea comuniunii cu celelalte popoare europene.

Schimbare de roluri:
elevul-eroul principal, învățătorul-observator și supraveghetor al activităților derulate în timpul învățării bazate pe proiect

Prof. Rodica Panti
Colegiul Național *„Iosif Vulcan”* Oradea

„Învățăm despre Bihor” este numele proiectului educațional, pentru dezvoltare personală în cadrul unei educații globale, pe care l-am derulat împreună cu elevii clasei a IV-a B de la Colegiul Național „Iosif Vulcan” din Oradea.

În cadrul activităților organizate au fost implicați 26 de elevi. Metoda complexă de învățare folosită a fost învățarea bazată pe proiect. Pe parcursul celor două luni de derularea a proiectului, elevii au investigat, au descoperit, au prelucrat informații despre o temă studiată în clasă, despre orizontul local și cel apropiat. Abordarea diferită a subiectului propus și structura flexibilă au făcut ca elevii să devină „actori” cu roluri multiple în cadrul activităților la care au participat, iar produsul finit a devenit o creație personalizată a discipolilor mei, a devenit „ceva” legat de viața lor, legat de mediul înconjurător, legat de trecutul și prezentul zonei geografice unde

trăiesc, care are un uriaș potențial turistic și etnografic.

Activitățile s-au desfășurat sub formă de ateliere tematice, sesiuni de lectură, audiţii, activităţi practice, studiu individual, drumeții, întâlnire cu domnul profesor-folclorist Crăciun Parasca, concurs, momente cultural-artistice.

Etapa de evaluare a proiectului a fost organizată sub forma unui eveniment deosebit, cu audienţă, care a dat posibilitate elevilor să realizeze un scurt feed-back al etapelor parcurse, să inventarieze produsele realizate şi să le prezinte grupului de invitați (portofoliul, posterele confecționate, expoziţia de obiecte vechi, fotografii, prezentarea PPT, concursul, dramatizarea, interpretarea unor colinde).

Vineri, 19 decembrie 2014, după-amiază, elevii clasei a IV-a B de la Colegiul Național „Iosif Vulcan” Oradea, însoțiți de membri ai familiilor acestora, au așteptat cu nerăbdare, în Centrul de Documentare și Informare al școlii, sosirea lui Moș Crăciun.

Darnicul și iubitul personaj și-a trimis însă ajutoarele să împartă mai întâi elevilor, organizați în trei grupe, subiectele celor șapte runde ale concursului „Din sacul lui Moș Crăciun” cu care se încheie proiectul educațional „Învățăm despre Bihor”. Întrebările au verificat cunoștințele elevilor din aproape toate ariile curriculare, accentul căzând însă pe cele despre istoria și geografia orizontului local și a celui apropiat, dobândite în timpul derulării proiectului.

Ultimele două runde ale concursului au înviorat atmosfera. În runda a șasea elevii au fost puși să recunoască colindul după negativ și să îl interpreteze (proba de karaoke), iar apoi au susținut probele artistice pregătite***: scenete (***care ne-au amintit ce este Crăciunul,ce se întâmplă în palatul lui Moș Crăciun în această perioadă a anului și cum l-a afectat criza mondială și pe simpaticul și mult așteptatul batrânel), ***corinda de Crăciun,*** după datina din unele sate bihorene, a avut darul de a revigora unele elemente tradiţionale autentice şi de a conserva aceste comori ale istoriei şi culturii românești **(**ceata de corindători este însoțită de dobaș, corinda de uliță, strigături specifice, corinda de primire în casă, încă trei corinzi, jocul cu fata gazdei, cerutul cinstei, plata corindei cu covrigei și colăcei).

La finalul concursului grupa Spiriduşilor a fost declarată câștigătoare, dar în sacul lui Moș Crăciun au fost daruri pentru toți elevii.

Aceste activităţi au avut un impact emoţional puternic asupra elevilor şi sunt benefice deoarece i-a pus în situația de a-și asuma roluri active, de a lua singuri decizii, de a colabora, de a realiza prezentări în fața unei audiențe, le-a stimulat motivaţia pentru performanţă şi dorinţa de implicare şi în proiecte viitoare.

Pentru dascăl, folosirea metodei învățării pe bază de proiect înseamnă muncă multă în etapa de pregătire a proiectului când trebuie să „născocească” sarcini de învățare stimulative, apoi el devine observator și supraveghetor al activităților derulate, iar, uneori, trebuie să își asume rolul de facilitator sau chiar arbitru/moderator.

„Administrarea”corespunzătoare a procesului de învățare atât de către cadrul didactic cât și de către colectivul de elevi, implicarea familiei, folosirea tehnologiei moderne în perioada de investigare, conceperea instrumentele autentice de evaluare au demonstrat disponibilitatea tuturor persoanelor implicate de a-și asuma riscul utilizării acestei metode complexe de învățare care a dus la obținerea unor rezultate deosebite, care a înlocuit tradiționalului cu modernul.

Cinstirea icoanelor în primele veacuri creştine

Prof. Adriana Popa
Şcoala Gimnazială *,,Oltea Doamna"* Oradea

După înălţarea Domnului Hristos la ceruri, primii creştini s-au ferit, un oarecare timp să facă chipuri sau icoane ale persoanelor sfinte, de teama căderii în idolatrie.

La început a existat în Biserica primară, în care creştinii proveniţi dintre iudei aveau un rol precumpănitor, o oarecare rezervă faţă de reprezentarea lui Dumnezeu şi a persoanelor sfinte în forme concrete sau vizibile. Datorită revelaţiei Dumnezeieşti, precum şi griji patriarhilor şi a profeţilor Vechiului Testament, poporul evreu era obişnuit cu spiritualitatea unui Dumnezeu invizibil, care nu are nevoie neaparat, de forme concrete sau vizibile.

,,Porunca a doua a Decalogului interzicea cu desăvârşire cultul idolatric adus zeilor păgâni <<să nu-ţi faci chip cioplit>> spune aceasta porunca, <<nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt sus în cer, jos pe pământ sau în apă. Să nu te închini lor nici să le slujeşti>> (Ies. 20,4-5; Deut.5,8-9)."[1] Dar ea nu interzicea folosirea icoanelor pentru că acestea ar fi fost rele în sine, ci constituia o măsură de apărare pentru iudei, care, fiind înconjuraţi de popoare păgâne, ar fi căzut repede în idolatrie în imprejurările de atunci, transformând chipurile şi icoanele în idoli. Israeliţii văzuseră şi cunoscuseră de aproape cultul adus zeilor păgâni mai ales în Egipt unde au trăit o perioada mai îndelungată.

Această poruncă a Decalogului nu avea în vedere decât înterzicerea cultului idolatric adus zeilor păgâni, iar acest lucru rezultă din faptul că, Moise (circa 1400-1300 î.de Hr.) a hotărât să se aşeze în Cortul mărturiei din porunca lui Iahve, doi heruvimi de aur pe Chivotul Legii (Ies.25,18-22; 37,7-9; Num. 7,89; Evrei 9,5), precum şi un şarpe de arama, ca semn al salvării iudeilor de şerpii veninoşi din pustie.

După ce iudeii au luat în stăpânire Palestina, regele Solomon (965-926 i.d.Hr.) a ridicat un mare templu de rugăciune în Ierusalim, pe care la împodobit cu chipuri de heruvimi, de lei, boi şi alte animale, precum şi cu chipuri de copaci, de finici şi flori îmbobocite (III Regi 4, 23-29; II Paralip. 3,7-16; 4,3-4)

[1]Pr. Prof. Ioan I Rămureanu, **Cinstirea sfintelor icoane în primele trei secole**, în rev. „Studii teologice", an XXIII (1971), nr 9-10, p. 621.

Mai târziu regele Iezechia (725-697 i.d.Hr.) văzând că iudeii tămâiază chipul şarpelui şi ard parfumuri în faţa lui, a poruncit ca acesta să fie distrus, de teama ca poporu iudeu să nu cadă în idolatrie (IV Regi 18,3-4). Împodobirea Cortului Sfânt, apoi a templului din Ierusalim cu chipuri de heruvimi avea un caracter simbolic şi temporar, deoarece toate cele din Vechiul Testement nu erau decât închipuirea şi umbra celor cereşti (Evrei 8,5) sau <<umbra bunătăţilor celor viitoare, iar nu însuşi chipul lucrurilor>> (Evrei 10,1). Ele aveau să se împlinească prin venirea lui Hristos <<Arhiereul bunătăţilor celor viitoare>>(Evrei 9,11), <<Mijlocitorul unui nou aşezământ>> (Evrei 9,15).

În închinarea sau adorarea adusă Dumnezeului Celui Prea Înalt, infinit, spiritual şi nevăzut, mai presus de spaţiu şi timp, Sfintii Apostoli, episcopii şi întreaga Biserică, au urmat cuvintele Mântuitorului Hristos pe care le-a spus femeii samarinence la fântâna lui Iacov: <<Adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în Duh şi adevăr… Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină se cuvine să I se închine în duh şi adevăr.>>(Ioan 4,23-24). Căci << Dumnezeu Cel viu, spune Sfântul Apostol Pavel, a făcut cerul, pământul şi marea şi tot ce este în ele.>> (Faptele Apostolilor 14,15)

Curând însă după întemeierea Bisericii, creştinii au simţit necesitatea reprezentării persoanelor sfinte şi în forme vizibile, mai ales acei creştini proveniţi dintre popoarele indo-europene, care nu puteau concepe Divinitatea decât în forme concrete sau vizibile. Creştinii au dorit chiar de la început să aiba mai ales chipul Domnului Hristos, dar în împlinirea acestei pioase cerinţe au întâmpinat o mare dificultate.,, Ce fel de chip puteau ei înfăţişa în pictură sau pe obiectele materiale? Chipul plin de strălucire dumnezeiască şi măreţie, prin care El şi-a arătat puterea şi Dumnezeirea sau chipul Său omenesc cu care s-a arătat şi a trăit printre oameni?”[2]

„Deşi în Noul Testament, Iisus Hristos este explicit desemnat atât <<Cuvântul lui Dumnezeu>>(Ioan 1,1) cât şi <<Icoana Dumnezeului Celui nevăzut>> (Coloseni 1,15), date fiind originea Sa ebraica şi contextul religios politeist în care s-a propagat în primele secole, creştinismul a manifestat o rezerva incontestabilă faţă de imaginile religioase. După cum atesta literatura creştină a epocii, confirmata de cercetările arheologice, în primele doua secole nu poate fi vorba înca, de reprezentări religioase care să poată fi proclamate, fără echivoc, creştine. Dimpotrivă, dată fiind asocierea intimă a imaginilor la cultul politeist greco-roman şi mai ales la forma lui ultima, cultul imperial, ostilitatea creştinilor faţă de imagini, este declarată. Interdicţia veterotestamentară asociata cu Ioan 4,24 joacă un rol decisiv, fiind înţeleasă într-un mod exclusiv si intransigent. Preluând tradiţiile teologico-politice ale elenismului, cultul imperial devenise, începând cu secolul I d. Hr. şi amplificându-se de atunci necontenit, un element decisiv în asigurarea unităţii şi coeziunii interne a vastului Imperiu Roman. Încă din epoca lui Augustus, portretul imperial executat în stil

[2]Ibidem, p.621-622.

verist şi chiar aşa, mai degrabă manifest politic decât imagine veridica a unei persoane reale – devenise elementul dominant al noii religii impusă tuturor cetăţenilor statului român.

În faţa confuziei politeist-teocratice între divinitate, împărat şi imagine imperiala, creştinii devin martirii trascendenţei radicale și suveranității absolute a lui Hristos – Dumnezeu, avocaţii intratabili ai diferenţei ireductibile între uman şi divin, politic şi religios."[3]

Au existat într-adevăr în Biserica primara şi voci care s-au ridicat împotriva reprezentării persoanelor dumnezeieşti şi a scenelor sfinte pe icoane şi în picturi, mai ales din partea celor ce protestau pentru aderarea Dumnezeului Celui nevăzut şi spiritual, o aderare spirituală în duh şi adevăr. Concepția inaccesibilităţii fiinţei divine, după care Dumnezeu, spirit absolut şi inevitabil nu trebuie reprezentat în forme concrete omeneşti, împrumutată din Vechiul Testament, s-a păstrat şi la unii din teologii Bisericii primare.

Putem observa în cele relatate anterior, că in secolele I-III d. Hr., apologeţii creştini pledeaza pentru indescriptibilitatea lui Dumnezeu. De altfel primii creştini nici nu simţeau nevoia reprezentării lui Dumnezeu, ci se străduiau doar să urmeze învăţătura creştina propovăduită de Mântuitorul Iisus Hristos. Aceasta concepţie, după cum am văzut, a fost determinata şi de influenţa creştinilor proveniţi dintre iudei, care se fereau de orice reprezentări materiale ale divinitatii, interpretând cu stricteţe porunca a doua a Decalogului. Totodată, aceasta atitudine îi diferenţia pe creştini de păgânii care practicau idolatria.

[3]Ioan I. Ică jr., **Iconomia bizantină între politica imperială şi sfinţenia monahală,** studiu introductiv la „Sfântul Teodor Studitul <<Iisus Hristos prototip al icoanei Sale>>", Ed. Deisis, Alba Iulia, 1994, p. 6-7.

Drama istorică la Ion Omescu și Vlad Zografi

Prof. Ramona Maria Urdea
Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea

Ceea ce l-a consacrat pe Ion Omescu în dramaturgie[1] este trilogia *Dramele puterii* cu piesele *Veac de iarnă, Vlad Anonimul şi Săgetătorul,* unde spaţiul istoric nu este doar o soluţie expresivă, ci şi una analitică. Cea mai spectaculoasă dintre piesele sale este ***Vlad Anonimul.***

Titlul piesei se referă la personajul secundar al dramei, Vlad care se căsătorise cu amboţioasa nepoată a Doamnei Chiajna, cel care devine domn pentru o yi fără voia sa, dar din iniţiativa soţieisale, Velica. Pe lângă ceilalţi doi pretendenţi, el este un anonim .

Acţiunea se întinde de-a lungul celor patru tablouri şi un epilog, piesa având ca temă eterna luptă pentru tron în Ţările Române. Două dintre tablouri au ca loc de desfăşurare al evenimentelor un han din cartierul Fanar, iar celelalte două „Stambulul”, văzut ca o vastă tarabă unde un sultan senile, Murad, vinde titluri monarhice.

Pretendenţii la tronul Munteniei (fostul domnitor Petru Cercel, pribegit prin Europa, fostul domnitor Mihnea cel Rău, venit cu zece caruri cu daruri, outsiderul Vlad , susţinut de boierii patrioţi), fiecare cu suita lui de mijlocitori şi intriganţi, participă la o licitaţie grotescă, văzută cu ironie amară ca un meci de box în care solicitanţii „firmanului” îşi aruncă ocări reciproce. Între bogăţiile lui Mihnea şi rutina aventurierului cu cercel în ureche, zaharisitul sultan Murad preferă o noapte cu ambiţioasa Velica, tânăra soţie a lui Vlad, care„s-a spurcat degeaba” , pentru că acesta, extaziat de Petru Cercel, nu se poate imagina rivalul acestuia.

Drama începe cu răspândirea veştii că în urmă cu o săptămână Mihnea fusese mazilit şi sultanul dorea să pună pe tron pe cel care plătea mai mult. La han apare Petru Cercel ce „*încearcă să-şi ascundă, sub guler înalt, barbişonul tăiat după moda franceyă, mustăcioara”*, ironizat de autor deoarece se remarcase doar prin cercelul care-i dădea şi numele. În cei trei ani de domnie nu făcuse altceva decât să risipească, după cum însuşi recunoaşte:

„CERCEL : *Greşeli am făcut. Ca tine în opt. Să-nvăţăm din ele.* ”

Prietenia cu Papa îl ajutase în trecut la domnie şi spera şi acum că îndelungatele călătorii prin Europa şi multele legături cu principii occidentali îl vor propulsa ca şi domnitor într-o vreme a instabilităţii politice pe fundalul aservirii faţă de Poartă.

[1] Opera dramatică este alcătuită din piesele: **Veac de iarnă**, 1966; **Vlad Anonimul**, 1968; **Săgetătorul**, 1968; **Iadul şi pasărea, Dincolo de praguri,** 1972 (în volum);

Omescu îşi supraveghează necruţător personajele, atent să nu scape platitudini. Replicile sunt mlădioase şi înţelepte, dar reacţiile personajelor, imprevizibile, pentru că, dramaturgul iubeşte paradoxurile.

Scena sinuciderii lui Vlad, „la vedere" pentru a lăsa cale liberă spre tron idolului său Petru Cercel, excepţional scrisă, este o mostră de reacţie paradoxală. Scena începe când una dintre cele două ceşti cu cafea este otrăvită. Într-unul dintre paharele din care vor bea Vlad, alesul, şi Petru Cercel, refuzatul, Velica a pus otravă „din inel" , pentru a-l elimina pe rivalul etern al soţului ei. Situaţia este la limită: reacţiile idolatrului Vlad sunt ascendent imprevizibile. Jocul cu paharul otrăvit este valorificat cu infinite nuanţe, pe măsură ce creşte tensiunea intelectuală a dialogului. Cinismul aventurierului Cercel, om cultivat, amant multiplu, liber cugetător, îl provoacă pe Vlad la o controversă umanistă. *„Nu există oameni*", susţine surâzător Petru Cercel. Dar argumentul zdrobitor al lui Vlad va fi asumarea morţii celuilalt. Murind, Vlad are certitudinea că va zdruncina lehamitea de oameni a lui Petru Cercel, victorie pe care nu o putea obţine prin argumente teoretice. Reacţiile imprevizibile, paradoxale, corespund unor caractere puternice, încordate, patetice. Acest patetism al eroilor lui Ion Omescu este, însă, spectaculos şi teatral.

Piesa conţine şi nelipsitele intrigi de culise : în încercarea de a pune mâna pe tron, Petru Cercel apelează şi la singura şi vechea sa dragoste, grecoaica Hayachi, cea care era acum favorita sultanului. Totuşi, într-un moment de sinceritate, Petru îşi păstrează puţina demnitate şi recunoaşte simpatia pentru Occident în defavoarea Porţii şi nu acceptă să-l linguşească pe sultan. Va fi condamnat, ucis şi aruncat în mare într-un burduf de brânză.

La tronul, Ţării Româneşti va rămâne cel care a dat mai mult şi a fost mai linguşitor cu sultanul, Mihnea cel Rău. Drama se încheie într-o notă pesimistă, pentru că nimic nu se schinbă în destinul ţării, iar cele mai multe dintre personaje au un sfârşit tragic.

Familiarizat până la specialiyare cu evul mediu românesc, cu secolul fanariot, corespunyător descreşterii otomane,autorul se mişcă atât de liber în secolul al XVII- lea încât poate crea fundaluri istorice şi destine umane eliberate de istorie. Omescu este obsedat de raporturile dintre idol şi idolatru pe care le tratează şi aici prin relaţia dintre Vlad şi Petru Cercel.

Vlad Zografi s-a impus prin dramaturgia sa extrem de percutantă şi originală[2]. Deşi la început a scris proză, volumul său de debut în teatru, *Isabela, dragostea mea* a atres atenţia criticilor. Piesa ***Petru*** face parte din acest volum alături de *Calul* şi *Isabela, dragostea mea.*

Aparent, „*Petru este o dramă istorică*", în care se porneşte de la un fapt real: „*În anul 1717, Petru I, ţarul Rusiei, întreprinde a doua călătorie în străinătate(...), iar la 7 mai intră în Paris"*. Ţarul este însoţit de o delegaţie de şaptezeci şi nouă de nobili şi militari ruşi şi de „prinţul-papă"

[2] În 1996 îi apare volumul de teatru **Isabela, dragostea mea**, iar în 1997 , **Oedip la Delphi**.

Nichita Yotov- „*un pitic bătrân, cu plete lungi şi albe căyându-i pe umeri, diform, de o urâţenie insuportabilă şi cu un glas care aduce cu orăcăiull broaştelor”.*

Întâmplarea este doar un punct de pornire pentru o meditaţie filosofică despre raporturile dintre Occident şi lumea Estului, cu toate conotaţiile politice cunoscute.

Structurată în două acte, piesa ar putea fi considerată o radiografie a creşterii şi descreşterii unei iluzii: iluzia Occidentului civilizat, o „culme” a progresului. Primul act prezintă amplificarea dorinţei lui Petru de a înţelege Occidentul, lumea Parisului, de a se ilumina prin ştiinţă şi filosofie.

Sunt prezentate mai multe medii sociale: vânzătorii din halele Parisului, nobilii, acacemicienii. Vivacitatea replicilor, ambiguitatea lor benefică ne conving că evenimentul istoric atestat este doar un pretext , că personajele sunt mult mai mult decât par a fi. În prima fază, Petru joacă rolul primitivului venit să înveţe, dornic să găsească soluţii aplicabile şi în ţara lui, doar că Franţa şi Rusia se dovedesc a fi două culturi şi două mentalităţi iremediabil diferite. Nu-i vorba doar de diferenţa de comportament dintre Petru şi nobilii francezi, ci şi de incapacitate celor doi spioni ruşi, Smirnov şi Şaliapin, de a-şi înţelege misiunea: aceea de a căuta pe filosoful cinic Pierre de la Manque. Petru îl considera atoateştiutor şi se aştepta ca el să-i ofere soluţii pentru problemele politice şi filisofice ale Rusiei.

Incompatibilitatea dintre civilizaţia franceză şi măreţia primitivă a Rusiei este comentată astfel de Şaliapin: „(îşi face cruce) *Doamne fereşte să cucerim vreodată Franţa! Păi, Dimitri Alexeievici, îţi dai seama?... Francezii sunt în stare să strice stomacul sfintei noastre Rusii. Şi Rusia s-a mândrit întotdeauna cu un aparat digestiv sănătos, plin de vigoare şi încăpător. De câte secole n-am avut noi diaree?”*

Explicaţia subtitlului piesei – „petele din soare”- se găseşte în scena discuţiei de la Academia Franceză, în care lui Petru i se comunică existenţa petelor din soare: „Până şi soarele, prietenul meu din depărtări…Până şi soarele are pete*!... Da, soarele e bolnav, deci*- se gândeşte personajul lui Vlad Yografi- *noi, oamenii civiliyaţi sau primitivi, conducători sau doar conduşi- nu avem nici o şansă”.*

Dacă primul act este al căutării, al iluzionării, al doilea act este al trezirii. Petru îl găseşte din întâmplare pe dublul său cinic Pierre de la Manque (în odaia prostituatei pe care filosoful o adora), dar acesta refuză să-l însoţească pe ţar în Rusia, convins fiind că nu există „soluţie”, că „*oamenii nu se schimbă*”. Dialogul dintre Petru şi Pierre gravitează în jurul chestiunii existenţialiste a conflictului dintre irepresibila dorinţă a omului de a găsi un sens şi lipsa evidenţei acestuia.

„*PETRU (furios, se ridică din fotoliu): Caut, caut mereu... Mă agit! Trăiesc... Trăiesc! Ei, filosofule cinic, num ă păcăleşti tu pe mine, căutarea… căutarea aste nu poate fi o înfrângere!*

PIERRE : E inutil, Petru.

PETRU : O fi inutil pentru tine, deşteptule, pentru mine nu e! Înţelegi? Pentru mine viaţa asta are un rost, mama ei de viaţă! Am găsit scopul. L-am inventat, l-am primit de-a gata... nu ştiu... nu mai ştiu. Ce mai contează? E mult de atunci. Dar am scopul! Îl ţin la mine în buzunar de patruzeci de ani! Acum ce dracu' să fac? De ce taci?

PIERRE (foarte calm): Vrei să te mint? Ascultă, Petru, am făcut destule porcării în viaţă, dar n-am minţit niciodată, am spus întotdeauna ce am gândit. Adevărul a rămas singura mea bucurie… De ce vrei să mi-o iei şi pe aste? Tu care stai călare pe două continente şi îţi permiţi orice..."

Neputând să-i ia bucuria de a spune adevărul, să-l convingă de posibilitatea de a-i schimba pe oameni, ţarului nu-i rămâne decât soluţia dictatorului: îl condamnă la moarte.

Finalul nu poate aduce decât o soluţie precară: la plecare, ţarului i se face cadou o maşinărie sofisticată şi inutilă, care nu ar funcţiona dacă nu l-ar fi închis nîn ea pe slujitorul, Jean.

Eliberat de modele[3], autorul va pune în dialog o sinteză sceptică şi burlescă a Europei de ieri şi de azi. Zografi ştie să aprofundeze într-un sistem fin de reverberaţii diferenţele de esenţă nu doar dintre două tipuri de societate, dar şi dintre două tipuri antropologice. Chiar dacă este văzut în scandaloasele sale apucături lumeşti, pe care le expune la Paris dintr-un cult slav la autenticităţii, Petru rămâne magnific. Personaj carismatic, un uriaş „*care bea o găleată de votcă pe zi*" , vrăjeşte prostituatele Parisului, dar îi zăpăceşte cu logica sa pe academicienii francezi.

Petru este bolnav de metafizică şi îl duce la disperare revelaţia astronomilor francezi care au descoperit pete în soare. A venit la Paris să-l cunoască pe Pierre, pe care i-l recomandase Leibniz. În Pierre ţarul îşi amputează propriile îndoieli de care Noua sa Rusie nu are nevoie. Aici, Vlad Zografi are energia să-şi ducă raţionamentele la ultimele consecinţe: nu numai că Petru îşi asasinează dublul, dar îşi ia şi libertatea să-l disece într-o lacţie de „*anatomie metafizică*" pentru a asculta „*cum urlă carnea povestea sufletului*". Petru cel Mare este „un brav descendent al lui Caligula. Halucinant şi temerar, genial şi degenerat în acelaşi timp, histrionic în fiecare clipă, eroul lui Camus îl inspiră, fără îndoială pe Vlad Zografi. (...) în timp ce Caligula este eroul crepuscular al imperialismului roman, Petru este eroul aureolat al imperialismului rus. Autorul a lăsat să se înţeleagă că atât mărirea cât şi decăderea imperiilor creează tip de eroi, în care geniul şi cruzimea sunt inseparabile. "[4]

„Petru este un personaj uimitor, amestec de gravitate şi farsă, de înţelepciune şi de nebunie, un erou civiliyator capabil să ia în derâdere civiliyaţia, vital, extravagant, un Danton

[3] Critica l-a apropiat de S. Beckett sau de Matei Vişniec.

[4] M. Ghiţulescu, **Istoria dramaturgiei româneşti contemporane**, Editura Albatros, Bucureşti, 2000, pag. 394.

camilpetrescian într-o piesă pseudoistorică şi peste care a coborât nu numai duhul teatrului lui Ionesco, dar şi al aceluia shakesperian pe filiera Jan Kott."[5]

BIBLIOGRAFIE

M. Ghiţulescu, *Istoria dramaturgiei româneşti contemporane*, Editura Albatros, Bucureşti, 2000.

N. Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2008.

S. Petrea Suciu, Al. Ţion, *Istoria literaturii române din perspectivă didactică*, Editura Paralela 45, Piteşti , 2002.

[5] N. Manolescu, **Istoria critică a nliteraturii române**, Editura Paralela 45, Piteşti, 2008, pag.1415.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, și prin distanţare de paragraful anterior (6 pt.)

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:
  - Prenumele şi numele autorului,

- Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
- Volumul (dacă este cazul)
- Ediţia lucrării (dacă e cazul)
- Traducătorul cărţii
- Editura la care apare cartea
- Localitatea şi anul apariţiei cărţii
- Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură paginã, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latină (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = ibidem (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!